

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

FARKLI SPOR DALLARINDAKİ SPORCULARIN
BÜYÜKLENMECİ NARSİZM VE ATILGANLIK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çakıl Egenaz KEYA

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

Ekim, 2022

T.C.

**İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**FARKLI SPOR DALLARINDAKİ SPORCULARIN
BÜYÜKLENMECİ NARSİZM VE ATILGANLIK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Çakıl Egenaz KEYA
(Y1712.271003)**

**Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kenan SİVRİKAYA

Ekim, 2022

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Farklı Spor Dallarındaki Sporcuların Büyüklenmeci Narsisizm ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (10/10/2022)

Çakıl Egenaz KEYA

ÖNSÖZ

Eskrim sporundaki milli takım tecrübem ile psikolojiyi aynı noktada buluşturmak üzere yola çıktığım “Farklı Spor Dallarındaki Sporcuların Büyüklenmeci Narsisizm ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi” adlı tez çalışmama uzun ve yoğun emek verdim.

Katkıları, sabrı ve anlayışı için değerli danışman hocam Doç. Dr. Kenan SİVRİKAYA’ya,

Çalışmaya katkıda bulunan tüm antrenörlerim, sporcu arkadaşlarım ve dostlarıma,

Yüksek lisans sürecimde daima yanımda olan, uzmanlığım için en az benim kadar heyecanlı olan eşime teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

Bu hayattaki en büyük şansım olan, varlıklarıyla güç bulduğum annem ve babama ithaf olunur.

Ekim 2022

Çakıl Egenaz KEYA

FARKLI SPOR DALLARINDAKİ SPORCULARIN BÜYÜKLENMECİ NARSİSİZM VE ATILGANLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmada, İzmir ilinde 18 yaş ve üzerinde lisansı sporcu olan bireylerin belirlenen sosyo-demografik özellikleri ile büyüklenmeci narsistik özellikleri ve atılganlık düzeyleri incelenmiştir. Araştırmanın konusunda uygun olarak literatür taraması yapılmış, narsisizm ve atılganlığa ait bilgiler verilmiştir. İzmir ilinde gönüllülük esas olarak 62 sporcu çalışmaya katılmıştır. Bu araştırmaya katılan sporcuların sosyo-demografik bilgilerine ait tanımlayıcı istatistikleri yapılmıştır. Elde edilen verilerin ilişkilendirilmesinde ise Mann-Whitney U Kruskall Wallis ve Pearson Korelasyon testi kullanılmış, çıkan sonuçlar, $\alpha=0.05$ düzeyine göre anlamlandırılmıştır.

Sonuç olarak, belirlenen sosyo-demografik özellikler ile büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak cinsiyet değişkeni olarak incelendiğinde, erkek sporcuların ortalama ve standart sapmaları daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan başarı durumu değişkeni ile büyüklenmeci narsistik ve atılganlık düzeyi incelendiğinde herhangi bir başarıya sahip olmayan katılımcıların ortalama ve standart sapmaları, ulusal ve uluslararası başarıları olan sporculara göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan sporcuların büyüklenmeci narsistik özellikleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki sonuçlar analiz edildiğinde korelasyonel pozitif bir ilişki bulunmuştur. Büyüklenmeci narsisizm ile atılganlık kişilik özelliklerinin ilişkisi spor içerisinde var olan problemi dile getirme, hakkını savunma konusunda avantaj olmaktadır. Diğer yandan büyüklenmeci narsistik özelliklerin getirdiği kendini üstün görme, ön plana çıkma isteği ile atılganlığa ait özelliklerin birleşimi sporcular dezavantaj sağlayabileceğini de düşündürmektedir. Sporcularda büyüklenmeci narsistik özelliklerin en aza indirilerek atılganlığı geliştirmeye yönelik eğitimlerin planlanması sportif gelişim açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Atılganlık, Büyüklenmeci Narsisizm, Sporcu

INVESTIGATION OF THE LEVELS OF GRANDIOSE NARCISSISM AND ASSERTIVENESS OF ATHLETES IN DIFFERENT SPORTS

ABSTRACT

In this research, determined socio-demographic characteristics, narcissistic personality traits and assertiveness levels of individuals aged 18 and over who are licensed athletes in İzmir were examined. Literature review was made in accordance with the subject of the research, and information about narcissism and assertiveness was given. In İzmir province, 63 athletes participated in the study on a voluntary basis. Descriptive statistics of the socio-demographic information of the athletes participating in this research were made. Mann-Whitney U Kruskal Wallis and Pearson Correlation test were used to correlate the obtained data, and the results were interpreted according to the $\alpha=0.05$ level.

As a result, no significant relationship was found between the determined socio-demographic characteristics and the level of grandiose narcissism and assertiveness. However, when examined as a gender variable, it is seen that the mean and standard deviations of male athletes are higher. On the other hand, when the success status variable and the level of grandiose narcissism and assertiveness were examined, it was found that the mean and standard deviations of the participants who did not have any success were lower than the athletes with national and international success. When the results between the grandiose narcissistic characteristics of the athletes participating in the research and their assertiveness levels were analyzed, a strong correlational positive relationship was found. As the grandiose narcissistic trait increases in the athletes, the level of assertiveness also increases in the athletes.

The relationship between grandiose narcissism and assertiveness personality traits is an advantage in expressing the problem that exists in sports and defending one's right. On the other hand, the combination of self-esteem, the desire to stand out and assertiveness brought about by grandiose narcissistic traits make us think that athletes can be disadvantaged. Planning of trainings to improve assertiveness by minimizing

grandiose narcissistic characteristics in athletes is important in terms of sportive development.

Key Words: Athletes, Assertiveness, Grandiose Narcissism

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	vi
I. GİRİŞ.....	11
A. Çalışmanın Arka Planı	11
B. Araştırmanın Önemi	12
C. Araştırmanın Amacı ve Soruları	13
D. Araştırmanın Sayıltıları	14
E. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	14
F. Tanımlar.....	14
II. KURAMSAL ÇERÇEVE	15
A. Narsisizm	15
1. Narsisizmin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi	15
2. Narsisizmin Türleri	18
a. Normal Narsisizm.....	18
b. Patolojik Narsisizm	18
3. Narsistik Kişilik Bozukluğu.....	19
4. Narsistik Kişilik Özellikleri	20
5. Narsisizmin Boyutları.....	21
a. Büyüklenmeci Narsisizm.....	22
b. Kırılgan Narsisizm	22

6. Narsisizm ve Spor	23
B. Atılganlık	25
1. Atılganlığın Tanımı	26
2. Atılganlığı Etkileyen Faktörler.....	27
3. Atılganlık ve Spor	27
III. YÖNTEM.....	29
A. Araştırmanın Modeli.....	29
B. Evren ve Örneklem	29
C. Veri Toplama Araçları	29
1. Sosyo-Demografik Veri Formu.....	30
2. Narsistik Kişilik Envanteri	30
3. Rathus Atılganlık Envanteri	30
D. Araştırmanın İşlem Yolu ve Veri Analizi	31
IV. BULGULAR.....	32
A. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular	32
B. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular	32
C. Katılımcıların Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular	33
D. Katılımcıların Spor Dalı Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular	34
E. Katılımcıların Antrenman Yaşı Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular	34
F. Katılımcıların Başarı Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular	35
G. Katılımcıların Ölçülen Parametrelerine İlişkin Korelasyon Analizi	36
V. TARTIŞMA	38

A. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ile Narsistik Kişilik Envanteri ve Rathus Atılganlık Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Yorumlanması	38
1. Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirme.....	38
2. Yaş Değişkenine Göre Değerlendirme.....	40
3. Öğrenim Durumuna Göre Değerlendirme.....	41
4. Spor Dalına Göre Değerlendirme.....	41
5. Antrenman Yaşına Göre Değerlendirme	42
6. Başarı Durumuna Göre Değerlendirme.....	43
B. Rathus Atılganlık Ölçeği, Narsistik Kişilik Envanteri ve Sosyo-Demografik Özellikler Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması.....	43
VI. SONUÇ VE ÖNERİLER	45
A. Sonuç	45
B. Öneriler	46
VII. KAYNAKÇA	47
EKLER.....	56
ÖZGEÇMİŞ.....	61

KISALTMALAR

APA	: American Psychiatric Association
NKE	: Narsistik Kişilik Envanteri
NKB	: Narsistik Kişilik Bozukluğu
DSM	: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi Testi
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
Akt.	: Aktaran
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
ss.	: Sayfa Sayısı
vd.	: Ve Diğerleri
vb.	: Ve Benzeri

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 1 Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	27
Çizelge 2 Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Test Sonuçları.....	27
Çizelge 3 Katılımcıların Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	28
Çizelge 4 Katılımcıların Spor Dalına Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Mann-Whitney U Test Sonuçları.....	29
Çizelge 5 Katılımcıların Antrenman Yaşı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Test Sonuçları.....	29
Çizelge 6 Katılımcıların Başarı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Test Sonuçları.....	30
Çizelge 7 Katılımcıların Ölçülen Parametrelerine İlişkin Pearson-Korelasyon Analiz Sonuçları.....	31

I. GİRİŞ

A. Çalışmanın Arka Planı

Narsistik Kişilik Bozukluğu gerek ikili ilişkilerde gerek ise topluluk ilişkilerinde son dönemlerde oldukça ilgi çekmektedir. 1980 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından Narsistik Kişilik Bozukluğu (Narcissistic Personality Disorder) olarak Ruhsal Bozukluklar Tanı Ölçütleri Başvuru Kitabı'na (DSM-III) dahil edilmiştir.

Bu bozukluğun, Büyüklenmeci Narsisizm ve Kırılgan Narsisizm olarak iki boyutu bulunmaktadır (Lingiardi & McWilliams 2017; Gabbard, 2014). Bu tez çalışmasında sadece Büyüklenmeci Narsisizm incelenmektedir.

Narsistik kişilik özelliklerine olan bireylerde özseverliğin yanında, yüksek başarıya duygusu, hırs ve aşırı istek gibi özellikler de ön plana çıkmaktadır. Ancak bu yoğun duygular birçok sonucu beraberinde getirmektedir. Narsistik kişiliğe sahip bireylerin, yüksek risk alacak eylemleri gerçekleştirmeye diğer bireylerden daha yatkın olduğu birçok araştırmanın sonuçlarına da yansımaktadır (Aktaş & Erhan, 2015; Yang ve diğ., 2018).

Narsisizm, rekabet gerektiren ortamlarda daha fazla öne çıkmaktadır. Rekabetin sıkça yaşandığı yüksek fiziksel aktiviteler ve aktivite düzeyi yüksek olan kişilerde benlik saygısı da yüksek olmaktadır (Aşçı, 2004; Makar, 2016; Esentürk 2019). Fiziksel aktivite düzeyinin en yüksekte olduğu profesyonel sporcularda ise, benlik saygısının yüksek oluşunun narsisizmi tetiklediği araştırmalara da yansımaktadır (Tazegül, 2013).

Yavari (2014) araştırmasında, spor yapan öğrencilerinin narsisizm seviyeleri ile spor yapmayan öğrencilerinin narsisizm seviyeleri incelendiğinde sporculara yönelik anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Sporcuların narsistik kişilik özellikler gösterdiğine yönelik birçok çalışmalar yapılmış ve yine sporculara yönelik anlamlı farklılık elde edilmiştir (Güven & Tazegül, 2015; Gezer, 2017; Demirel ve diğ., 2018).

Atılganlık, başkalarını küçük görmeyen ve onların haklarının farkında olan bireylerin, kendi haklarını koruyabilmeleri için geliştirdikleri kişiler arası etkileşim biçimi olarak tanımlanmaktadır (Voltan, 1980).

Sporcular ile sportif aktivite içerisinde bulunmayan bireyler arasında yapılan çalışmalarda sporcuların, spor yapmayanlara kıyasla daha dışa dönük, çalışkan, sabırlı, çevresiyle ilişki kurmaya hazır, farklı durum ve olaylara karşı daha uyumlu olabilen ve duygusal oldukları sonucuna ulaşılmıştır. (Tiryaki ve ark., 1991).

Narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerde, dürtüsel davranışlar, kişiler arası iletişimde zaman zaman atılganlık olarak ortaya çıkmakta ve kişinin ortamdaki işlevselliğini arttırabilmektedir. Sosyal ortamlarda istekli olmak ve sosyal ilişkilerde fark edilmek bu bireyleri avantajlı duruma getirmektedir (Vazire & Funder, 2006).

B. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, İzmir ilindeki sporcuların narsistik kişilik özelliklerinin prevalansı ile ilgili veri çıkarmak, farklı spor branşlarında büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık seviyelerine yönelik harita oluşturmak çalışma konusunun en önemli noktasıdır.

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde, büyüklenmeci narsisizm ile ilgili uluslararası düzeyde pek çok çalışmaya rastlanırken ulusal düzeyde de çalışmaların son yıllarda arttığı ancak sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışmaların ise narsisizmin büyüklenmeci boyutu üzerinde odaklandığı görülmüştür. Bu çalışmada da narsisizmin büyüklenmeci boyutunun atılganlık ile ilişkisi incelenmektedir.

Kaynak gösterilen araştırmaların sonuçları temel alınarak sporcuların narsisizm ve atılganlık arasındaki ilişkiye yönelik çalışma alanını ve literatür bilgisini bir adım ileriye taşıması amacıyla araştırma önem teşkil etmektedir.

Bu araştırmanın önemi, kaynak gösterilen araştırmaların sonuçları temel alınarak sporcuların narsisizm ile atılganlıkları arasındaki ilişkiye yönelik çalışma alanını ve literatür bilgisini bir adım ileriye taşımaktır.

C. Araştırmanın Amacı ve Soruları

Bu çalışmanın amacı; sporcularda Narsistik Kişilik Bozukluğunun iki genel boyutundan biri olan büyüklenmeci narsisizm ile atılganlık eğilim düzeyi ile ilişkisini araştırmak/incelemeğdir.

Bu doğrultuda basit rastgele yöntemle seçilen 18-45 yaş aralığındaki 62 yetişkin profesyonel sporcuda büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra, belirlenmiş olan sosyo-demografik değişkenlerin büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyi ile ilişkili olup olmadığı tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla çalışmada sınanmak üzere aşağıdaki araştırma soruları ve hipotezler oluşturulmuştur:

Araştırma Sorusu – 1: Katılımcıların Sosyo-Demografik özelliklerine göre büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

H1a: Yaş grubu değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H1b: Cinsiyet değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H1c: Eğitim düzeyi değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H1d: Spor branşı değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H1e: Antrenman yaşı değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

H1f: Mevcut başarı durumu değişkenine göre büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Araştırma Sorusu – 2: Katılımcıların büyüklenmeci narsisistik özellikleri ile atılganlık düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

H2: Katılımcıların büyüklenmeci narsisistik özellikleri ile atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

D. Araştırmanın Sayıtları

- Araştırmanın uygulama kısmında kullanılan veri toplama araçlarının araştırmanın amacına uygun olduğu kabul edilmiştir.
- leklerde yer verilen soruların katılımcılar tarafından açık ve anlaşılır olduğu varsayılmıştır.
- Ölçekte yer alan sorulara katılımcıların tarafsız ve samimi cevaplar oluşturduğu kabul edilmiştir.
- Araştırmanın uygulanması için belirlenen örnekleme grubunun evrenin tamamını temsil ettiği varsayılmıştır.

E. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmanın bulguları, seçilen ölçekler yardımıyla elde edilecek verilerle sınırlandırılmıştır.
- Araştırmanın sonuçları, İzmir ili içerisinde spor yapan bireylerin görüşleri ile sınırlıdır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin özbildirime dayalı olması araştırmadaki başka bir sınırlılıktır. lmlenmek istenen kişilik özelliklerinin katılımcıların manipülasyonuna açık olması (Dickinson ve Pincus, 2003), göz önünde bulundurulmalıdır.

Son olarak verilerin bilişim araçlarıyla ve pandemi süreci gibi olağandışı bir zamanda toplanmasının bir kısıtlılık meydana getirebileceği dşnlmektedir.

F. Tanımlar

Narsisizm, Türk Dil Kurumu'nda "zseverlik" olarak tanımlanmaktadır (sozluk.gov.tr, 2022). APA (Amerikan Psychological Association) (2021), psikoloji sözlüğünde kendini aşırı sevme veya benmerkezcilik şeklinde tanımlanmaktadır.

Atılganlık, başkalarını kk görmeden ve zedelemeyen kişinin kendi haklarını koruyabilmesi ve kendini doğru ve uygun yollarla ifade edebilmesi için geliştirdikleri kişiler arası etkileşim biçimi olarak tanımlanmaktadır (Voltan, 1980; Alberti ve Emmons, 1976; Phelps ve Austin, 1997).

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

A. Narsisizm

1. Narsisizmin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Narsisizm kavramının kökenine ilişkin birçok efsaneden bahsedilmektedir. Bunlar arasında en yaygın ve kabul göreni ise kökenini Yunan mitolojisinden almaktadır. Bir efsaneye göre yarı tanrı bir avcı olan Narkissos, kalbini kaptıracağı ve aynı zamanda ruh eşi olacağı o ideal kadını aramak için yola çıkar. Bu yolculuk sırasında su perisi Eko ile karşılaşır. Eko, ona aşık olur ancak Narkissos periyi küçük düşürücü bir biçimde reddeder bunun üzerine Eko ortadan kaybolur. Narkissos ise arayışına devam ederek yolculuğunu sürdürür. Narkissos bu yolculuk esnasında dinlenmek bir su kenarına oturur ve bu sırada suda yansımasıyla karşılaşır ve kendisine aşık olur. Narkissos'un kendine olan bu aşkı öyle bir raddeye gelir ki kendisinden başka bir varlık görmemeye başlar. Narkissos kendi görüntüsüne hayranlıkla bakabilir, su kenarında yavaş yavaş erimeye başlar ve sonunda öldüğü yerde bir çiçeğe dönüşür. Bu çiçek ise adını Narkissos'tan alacak ve ileride Nergis adıyla anılacaktır. (Twenge & Campbell, 2010; Nelson, 2000).

Bir diğer anlatıya göre ise, bir kahin, Narkissos'un ebeveynlerine, Narkissos'un kendi benliğini görmediği sürece uzun bir ömür geçireceğini bildirir. Narkissos büyür ve karşı konulmayacak kadar yakışıklı bir genç haline gelir. Ayrıca yakışıklı olduğu kadar da birçok genç kıızı kaba bir şekilde reddeden kibirli bir insana dönüşür, kendisine aşık olan genç kızları da aşağılar. Hatta Narkissos'a aşkından yanıp tutuşan Ameinius, Narkissos'un eline verdiği kılıçla canına kıyar. Ameinius kendi öcünü alması için tanrılara yalvarır. Bu yakarışa Tanrıça Nemesis karşılık verir. Nemesis, özel güçlerini kullanır ve Narkissos'a aşık olma duygusu atfeder ancak kimseyi sevmeyip sadece kendisini sevebileceği şartını koyar. Narkissos bir göl kenarı yürüyüşü sırasında dinlenmek için bir taşın üstüne oturur. Su içmek için eğilir ve o anda sudaki aksini görüp ona aşık olur. Bu andan sonra zamanını hiç ulaşamayacağı aşkına, yani kendisine

özlem duyarak geçirir. Narkissos, yaşadığı bu eziyetten ancak ölecek kurtulabileceğine karar verir ve hançeri kalbine saplayarak intihar eder (Rataj, 2003).

Psikolojide tanım olarak ilk kez Havelock Ellis tarafından kullanılan Narsisizm, Ellis'in yayınladığı makalede "*Narcissus-like*" (Narkisos benzeri) olarak bahsedilmiş ve "...*daha çok kadınlarda görülen, cinsel duyguların özümsemesi ve çoğu zaman kendini beğenmişlik içinde tamamen kaybolması eğilimi...*" şeklinde tanımlanmıştır (Ellis, 1898). Paul Näcke 1899 yılında, Ellis'in makalesini özeti halinde yayımlarken Narsisizm olarak kısaltmış ve "*kendi bedenine genellikle tam bir tatmin elde edene kadar bakan, okşayan, seven bir insanın tutumu*" olarak tanımlamak için kullanmıştır (Freud, 1914). Otto Rank (1911), Narsisizm olarak tanımladığı libido bölümünün daha yaygın olarak bulunabileceğinden ve insanın cinsel gelişmesinin olağan süreci içinde yer tutabileceğinden bahsederek ilk kez psikanalitik bir çerçevede değerlendirmiştir (akt. Freud, 1914). Narsisizm, önce psikanalitik kuramcılarının dikkatini çekmiş, ardından nesne ilişkileri ve kendilik psikolojisi kuramcılarının büyük önem verdiği bir kavram haline gelmiştir.

Freud, narsisizmden ilk kez 1910 yılında yayınladığı "Cinsellik Teorisi Üzerine Üç Deneme" makalesinde "...*narsistik bir temelden hareketle, kendilerine benzeyen ve annelerinin bir zamanlar kendilerini sevdiği gibi sevecekleri genç erkekler ararlar...*" olarak bahsetmiştir. "Narsisizm Üzerine Bir Giriş" makalesinde ise, bu davranışın bireyin kendini koruma içgüdüsünü libidinal olarak tamamlayan ve her canlı varlığa atfedilebilecek bir özellik olarak tanımlamıştır. Narsisizm terimine ait farklı tanımlamalarda bulunmuştur. Bunlardan bazıları:

- a) Otoerotizm ve nesne sevgisi aşamaları arasında meydana gelen normal cinsel gelişim aşamasını tanımlanmak,
- b) Egonun gelişimi için orijinal kaynak ve enerji,
- c) Benliğin, nesne ilişkisinde nesnenin gerçek yönlerinden daha önemli bir rol oynadığı bir tür nesne (veya kişilerarası) seçimi,
- d) Göreceli bir nesne eksikliği veya kişilerarası ilişkiler ile karakterize edilen çevre ile ilgili bir tarz,
- e) Egonun ideallerinin kurulması için bir mekanizma,
- f) Benlik saygısının geliştirilmesi ve sürdürülmesinde birincil bileşen,

g) Bastırmanın koşullandırıcı bir faktörü olarak ele almıştır (Raskin & Terry, 1988).

Freud, narsisizmi birincil ve ikincil narsisizm olarak iki ayrı yapıda ele almıştır. Ona göre, birincil narsisizm de bütün libido benliğe yatırılmıştır. Ego sınırları geliştikçe libidinal enerji benlikten nesnelere yönelmeye başlar ve bazı libidolar birincil narsisizm olarak benlikte kalmıştır. İkincil narsisizm ise, libidinal sabitliğe ulaşıldıktan sonra ortaya çıkmıştır. Libido geri çekilir ve benliğe yeniden yatırılır, bu da orada var olan narsisizm kalıntılarını arttırmaktadır. Freud, sevginin nesneden kendiliğe geri çekildiği patolojik koşullarda diğer bir ifade şekliyle narsistik nevrozlarda ortaya çıktığı görüşünü öne sürmüştür (Russel, 1985). Hartman (1950) ise, Freud'un yaptığı tanımlamalarından yola çıkarak narsisizmin en bilindik tanımını; benliğin libidinal yatırımı olarak yapmıştır.

Narsisizme en büyük katkıyı, Nesne İlişkileri Teorisi kuramcılarında Otto Kernberg ile Kendilik Psikolojisi kuramcısı Heinz Kohut sağlamıştır. İki kuramcı, Freud'un psikanaliz ile birleştirdiği narsisizmi daha farklı ele almış ve geliştirmiştir, böylece Narsisizmin oluşumunda yer alan ruhsal süreçlerin anlaşılmasında ve tedavisinde büyük ilerleme kaydedilmiştir. Kernberg ve Kohut, erken dönemde çocuğun, ebeveyn ile olan ilişkilerinde oluşan bozukluk ya da var olan bir eksikliğin sonucu olarak geliştiğinden bahsetmektedir.

Otto Kernberg (1975), ilgisiz, çocuğun sevgi açlığını doyurmayan, reddedici ebeveynlik tutumlarının, narsisistik özelliklere sahip bireylerin yetişmesinde önemli bir faktörler olduğunu vurgulamış ve benliği koruyan savunma yapısının narsisizm olduğunu belirtmiştir. Kernberg soğuk ve reddedici ebeveyn ile büyüyen çocuklar, yaşamlarını sürdürebilmek için ilkel savunma mekanizmalarını kullandığını ileri sürmektedir. İlerleyen yaşam dönemlerinde ve insan etkileşimlerinde davranışları, çocukluk döneminde geliştirdikleri savunma mekanizmalarından oluşmaktadır. Bu durumda patolojik narsisizm belirtileri göstermektedir (Ozan ve ark. 2008). Kernberg, bu karakter yapısının klinik özelliklerinin açık tanımlarını vererek kolayca gözlemlenebilir davranışa dayalı bir tanı önermiş; normal ve patolojik Narsisizm arasındaki farkı açıklamıştır.

Heinz Kohut (1968) ise, özsaygısı yüksek ve kendine güven duyan bağımsız bireyleri, ideal kimlik tipi olarak tanımlamaktadır. Birey geliştirdiği bu ideal kimlik ile

yola çıkararak diğer bireylere aşırı bağlanmaz ya da anne-babasının kopyası olmamaktadır. Çocukluk döneminde anne-baba çocuğun temel gelişimi için gerekli olan yansıtma ve idealize etme ihtiyaçlarını karşılayamazsa çocuk ilerleyen dönemlerde problemlili bir kişiliğe sahip olmaktadır. Kohut, yansıtma ve idealize etme ihtiyaçları tam karşılanamamış ve bu yüzden narsistik kişilik geliştirmiş farklı tipler üzerinde durmaktadır. Bununla birlikte, narsistik kişilik bozukluğu terimini literatüre kazandırmıştır (Levy vd. 2011).

2. Narsisizmin Türleri

a. Normal Narsisizm

Bireylere, çevresinde bulunan kişilerin kendine yönelik sevilme, örnek alınma, hayran olunma ve benzeri pozitif geribildirimlerde bulunması çoğunlukla bireyleri mutlu etmektedir. Bu durumun beklenti ya da ihtiyaç haline gelmesi narsistik bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Bireyler, bu beklenti ve ihtiyaçlarının karşılanması için her işi yapmaya ve yaptığı işlerde çok vakit harcamaya meyilli olmaktadır.

Normal narsisizmde; bireyin özgüveni yüksek olmakla beraber temel kaynakları, kendilerine ait var olan algıları ve düşünce biçimidir. Bu bireyler, özgüvenlerini yüksek tutmak için dış kaynaklardan yardım almayı genellikle reddederler. Çevresinden kendilerince hak ettikleri değeri almak, takdir edilmek ve kabul görmek, bu davranışlarının altındaki temel sebeptir. Ancak bu temel sebep narsistik bireylerin daha kırılgan duruma getirmekte ve günlük yaşamlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Bireyler, gösterdiği gayretler sonucu hak ettiğini düşündüğü değeri görmediği, takdiri almadığı ya da kabul görmediği bir olayla karşılaştığında, bu durum narsistik yaralanma ile sonuçlanabilmektedir. Bu narsistik yaralanma, günlük yaşam olaylarında veya çevresindeki insanlara göre oldukça önemsiz olabilecek durumlarda bile görülebilir (Özmen, 2006).

b. Patolojik Narsisizm

Freud'un ikincil Narsisizm olarak tanımladığı, APA'nın Narsistik Kişilik Bozukluğu olarak ele aldığı patolojik narsisizmde, bireylerde yeteneklerini ve kendilerini aşırı derecede yüksekte görmektedir. Kendilerinden son derece emin

görünen ve başkalarının davranışlarını umursamayan tavırlar sergileyen bu kişilerin aslında iç dünyalarında başkalarının düşüncelerine tamamen bağlı oldukları dikkat çekmektedir.

Narsistik Kişilik Bozukluğu'nun gelişimine ait teorilerden biri Heinz Kohut'a aittir. Kohut'a göre (1977), bu bozukluğa sahip olan bireyler kendilerini çevrelerinde fark edilecek kadar yukarda görmekte ve ilginin sadece kendinde olması gerektiğine inanmaktadır. Ancak bu davranışlarının temelinde aşırı kırılğan bir özsaygıyı gizleyen bireyler eleştirilere karşı hassas tepkiler vermektedir. Bu bireyler çevresindekilerin kendisine hayranlık duymadığını fark ettiklerinde aşırı öfke, saldırganlık gibi davranışlarla tepki göstermektedir.

NKB'na ait sosyal-bilişsel kişilik bozukluğu teorisi ise Morf ve Rhodewalt (2001) tarafından geliştirilmiş olan teori, temelde iki fikre dayanmaktadır. İlk olarak, Narsistik Kişilik Bozukluğu olan bireyler, özel olduğu inancını korumaya çalıştıkları için kırılğan bir özsaygıya sahiptirler. İkincisi bireyler çevreleriyle etkileşimleri sırasında özsaygılarını beslemek ve rekabete dayalı başarılar elde etmek, sıcak ve yakın ilişkiler kurmak öncelikli olmaktadır. Başkaları kendilerinden daha iyi performans gösterdiklerinde ise diğer bireyin yüzüne karşı kötüleme davranışı bile gösterebilmektedirler (Tanchotsrinon ve diğ., 2007). Kendilerine ait hayali koruma amacı sıkça ön plana çıktığı için bu durum davranış ve deneyimlerin de böbürlenme olarak ortaya çıkmaktadır. Bireylerin sosyal ilişkilerde böbürlenme eğilimi başlangıçta işe yarası da sıklıkla tekrarlanan bu davranış zaman içerisinde çevresindekiler tarafından olumsuz olarak algılanmaktadır (Paulhus, 1998).

3. Narsistik Kişilik Bozukluğu

DSM-V'e göre Narsistik Kişilik Bozukluğu (NKB), "Büyüklenmecilik duygusu (düşlem veya davranışta), hayranlık ihtiyacı ve empati eksikliğinin beraber ortaya çıkan örüntü ..." olarak tanımlanmaktadır.

DSM-V'e göre NKB tanısı için tanı kriterleri aşağıdakilerin beşi veya daha fazlasıyla belirtilir:

1. Aşırı bir kendini beğenmişlik duygusu
2. Sınırsız başarı, güç, parlaklık, güzellik veya ideal aşk hayali ile meşgul olma
3. Özel ve benzersiz olma inancı

4. Aşırı hayranlık ihtiyacı
5. Güçlü bir hak etme duygusu
6. Kişiler arası sömürü
7. Empati yoksunluğu
8. Başkalarını kıskanmak
9. Kibirli davranış veya tutumlar (APA, 2013).

Belirtilen DSM tanı kriterleri, NKB'ye ait boyutlardan biri büyüklenmeci narsistik kişilik özelliklerini tanımlamış olup diğer boyutu olan kırılğan narsisizmi tespit etmekte mevcut kriterlerinin yetersiz olduğu belirtilmektedir. (Cooper ve Ronnigstam, 1992). Tanı kriterlerinin, patolojik narsisizmi sadece büyüklenmeci narsisizm olarak ele alması araştırmacılar tarafından eleştirilmektedir.

Narsisizme ait kişilik bozukluğu ile narsistik kişilik özelliklerini ayırt etmek büyük önem taşımaktadır. Kişilik bozukluğu ile kişilik özellikleri arasındaki en temel farklılık belirtilerin süreğenliğinde ve işlevsellikteki bozulmanın derecesindeki farklılıktır. (Köroğlu, 2011). Narsistik kişilik bozukluğunun, APA (2013) tarafından yapılan tanımı “kişinin içinde yaşadığı kültürün beklentilerinden belirgin olarak sapan, süreğiden bir içsel yaşantı ve davranış örüntüsü” şeklindedir. Narsistik kişilik bozukluğunda ise davranış özelliklerinin esneklikten yoksun ve kapsamlı olduğu, süreğiden örüntünün kalıcı ve uzun süreli olup belirgin bir sıkıntıya ve önemli işlevsellik alanlarında belirgin bir düşmeye yol açtığı belirtilmektedir (Köroğlu, 2011). Her bireyde narsistik kişilik bozukluğuna ait birkaç özelliğinin bulunabileceği dikkat çekmektedir.

4. Narsistik Kişilik Özellikleri

Narsistik özelliklerin farklı davranış şekilleriyle görülmesi ve bu özellikleri gösteren bireylerin sayıca artması nedeniyle modern çağ hastalığı olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte ele alındığında, bu kişilik özelliğine detaylı bir şekilde ele almak araştırma açısından önemli olmaktadır. Narsistik kişilik özellikleri, DSM-V tarafından tanımlanan narsistik kişilik bozukluğundan farklılık göstermektedir (Miller ve Campbell, 2010). NKB'nin kavramlaştırılmasında kategorik yaklaşım kullanılırken narsistik kişilik özelliklerinin boyutsal kavramlaştırma kullanılmaktadır. Narsistik kişilik özelliklerinin, farklı boyut, derece ve görünümde

olabileceği belirtilmektedir (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Narsisistik kişilik özellikleri ile ilgili yapılan çalışmalarda klinik olmayan popülasyonlara odaklanılmaktadır. NKB ile ilgili yapılan çalışmalar klinik gözlemler ile yapılmakta olup narsisistik kişilik özelliklerine yönelik yapılan çalışmalar öz bildirim ölçeklerine dayanmaktadır (Miller ve Campbell, 2010).

Narsisistik kişilik bozukluğu nadir görülen kişilik bozukluklarından biri olup popülasyonda görülme sıklığı %1 ile %6 arasında değişmektedir (Mattia ve Zimmerman, 2001; Stinson ve ark., 2008). Narsisistik kişilik bozukluğunun görülme sıklığı göz önünde bulundurulduğunda, narsisistik kişilik bozukluğunun araştırılmasında narsisistik kişilik özellikleri ile yapılan çalışmaların önemi ortaya çıkmaktadır. Patolojik narsisizmin anlaşılmasında, NKB tanısı almamış, tanı kriterlerini karşılamayan ya da kriterlerin bir kısmını karşılayan bireylerle yapılan çalışmaların kritik bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Narsisistik kişilik özellikleri ile ilgili yapılan çalışmalar son yıllarda klinik psikolojinin yanı sıra sosyal psikoloji, kişilik psikolojisi, gelişim psikolojisi ve spor psikoloji alanlarında da hız kazanmaktadır. Narsisistik kişilik özelliklerinin ölçülmesinde en yaygın kullanılan ölçeğin Narsisistik Kişilik Envanteri (Narcissistic Personality Inventory- NPI; Raskin ve Terry, 1988) olduğu görülmektedir.

Narsisistik kişilik özelliklerinin çeşitli işlevsellik alanlarında bozulmaya yol açtığı görülmektedir (Miller ve Campbell, 2010). Yapılan çalışmalar, narsisistik kişilik özelliğine sahip bireylerin bilişsel açıdan gerçeğe uyumsuz derecede abartılı bir benlik algısına sahip olduklarını göstermektedir (John ve Robins, 1994). Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin yakın ilişkileri sürdürmekte zorluk yaşadıkları (Campbell ve Foster, 2002), eleştiriye karşı agresif tutumlar sergiledikleri (Bushman ve Baumeister, 2002), dürtüsel, manipülatif ve dominant özelliklere sahip oldukları (Bushman ve Baumeister, 1998; Emmons, 1984) araştırmalarca gösterilmektedir. Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerde dışa dönüklüklüğün yüksek olduğu (Raskin ve Hall, 1981) ancak uyumluluğun düşük olduğu (Trull ve McCrae, 2002) görülmektedir.

5. Narsisizmin Boyutları

Kuramcılar tarafından natolojik narsisizm farklı zamanlarda farklı şekillerde ele alınmıştır. Narsisizm Kernberg (1975) tarafından büyülenmeci, benmerkezli ve kibirli özellikleri ile ele alınırken, Kohut (1977) ise çalışmasında narsisizmi daha çok

kırılganlık, boşluk duygusu ve depresyon ile ilişkilendirip tanımlamıştır. Narsisistik kişilik bozukluğunu tanımlamak amacıyla geliştirilmiş olan DSM tanı kriterleri kitabı, Patolojik Narsisizmi bir bütün olarak yansıtmamakta ve yalnızca narsisizmin büyüklenmeci boyutunu ele almaktadır. Narsisizmi tüm boyutlarıyla ele alınmaması buna bağlı olarak alanda sık sık büyük tartışmalara neden olmuştur. Patolojik narsisizm, Psikanalitik literatüre bakıldığında ise büyüklenmeci/açık/teşhirci narsisizm ve kırılgan/örtük/aşırı hassas narsisizm olmak üzere iki boyutta tanımlanmaktadır (Gabbard, 2014; Dickinson & Pincus, 2003; Akhtar, 1989; Pincus ve diğ., 2014).

a. Büyüklenmeci Narsisizm

Araştırmalar narsisizmin iki ana boyutunun farklı özelliklere sahip oluşunu göstermektedir. Büyüklenmeci boyut; narsisistik, histriyonik ve antisosyallerin dramatik ve çarpıcı özellikleri ile ilişkilendirilmektedir. Narsisizmin boyutuna göre bireylerin kişilerarası ilişkileri de farklılık göstermektedir. Büyüklenmeci boyuta sahip bireyler, kişilerarası problemleri yok sayar (Dickinson & Pincus, 2003). Büyüklenmeci veya açık narsisizm olarak adlandırılan narsisizmin türü Grandiyözite, teşhircilik, empati yoksunluğu, saldırganlık, sömürücülük, baskın olma, düşmanca tutumlar, dışa vurulan yoğun öfke, yüksek beklentiler ve hak görme ile yakından ilişkili olduğu belirlenmiştir (Gabbard, 1989; Wink, 1991).

Büyüklenmeci narsisizmin depresyon, kaygı bozuklukları ve psikolojik stres ile negatif yönde ilişkili olduğu dikkat çekmektedir (Rathvon & Holmstrom, 1996).

b. Kırılgan Narsisizm

Kırılgan narsisizm çekingen kişilik bozukluğu ile ilişkilendirilmektedir. Kırılgan yapıdaki narsistik kişiliğe sahip bireyler, kişilerarası ilişkilerde yüksek düzeyde stres yaşadıkların bildirmişlerdir. Narsisizmin her iki boyutunda da büyüklenmeci beklentilerin olmasına karşın kırılgan narsistik kişilik özelliği olan bireyler büyüklenmeci fantezilerini inkar etme eğilimine sahiptirler.

Kırılgan narsisizmin yoğun utanç, boşluk, çaresizlik duygusu, depresyon ve kaygı bozuklukları ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Narsisistik ihtiyaçları karşılanmadığında bireyler, hayal kırıklığını öfke takip etmekte, öfke patlamalarının sonucunda yoğun utanç yaşamaktadırlar. Hayal kırıklığı yaşamaktan ve reddedilmekten korkan kırılgan narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin bu nedenle sosyal ilişkilerden kaçınma eğiliminde oldukları saptanmıştır. Bu bireyler

büyüklenmeci özellikleri örtük bir şekilde deneyimlemektedirler. Bu kişiler öz saygıyı sağlamak ve sürdürülebilmek amacıyla büyüklenmeci narsisizmdeki kadar güçlü ve düzenleyici baş edebilme stratejilerine sahip olmamaktadırlar. Başka bir deyişle, kırılmalı narsistik bireyler öz saygılarını sürdürülebilmek amacıyla çevredeki diğerk kişilerin verdiği geri bildirimle fazlasıyla odaklanabilmekte (onay arayıcılık), diğerklerine karşı fazla boyun eğici ve teslimiyetçi bir tutuma sahip olabilmekte ya da kaçınma yöntemleri kullanabilmektedirler (Zeigler-Hill ve diğ., 2011).

6. Narsisizm ve Spor

Fiziksel aktivite, bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal alanlarda gelişimini destekleyerek özseverlik düzeyini arttırmaktadır. Zinde bir beden ile daha estetik bir görünüm elde edilen fiziksel aktivitelerde, aktivite düzeyi yüksek olarak bireylerin kendilerine ait farkındalık düzeyi, fiziksel aktivite yapmayan bireylere göre daha yüksek olmaktadır. Narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin ise fiziksel özelliklerine gereğinden fazla beğeni duydukları görülmektedir. Ortaya çıkan bu farklılığın en önemli nedeni narsistik kişilik özelliklerinin egzersiz ve sportif başarıdan etkilenmesidir. Narsistik kişilik özelliklerinin başarı arzularını kamçıladiğı, zor ve cesaret kırıcı olan durumlar karşısında ayakta kalabilmelerini sağladığı düşünölmektedir. Narsistik kişiliğe sahip bireylerde var olan yüksek özgüven, üstünlük duygusu ve ön plana çıkma isteğinin, başarının ögesi olabileceği düşünölmektedir.

Spor, rekabetin sıkça görüldüğü alanlardan biridir. Büyüklenmeci narsistik bireyler birinciliğın kendi hakkı olduğunu düşündüğü için rekabet konusunda daha az tedirginlik duyduğu bilinmektedir. Bu nedenle rekabet ortamına alışmak için, bir miktar narsisizm avantaj olarak görölebilmektedir. Bu kişilik özelliğine sahip sporcular ise yeteneklerine olan güvenleri nedeniyle başarılarından emin olmakta, başarısızlıklarla karşılaşmaktan korkmamaktadır. Profesyonel ve üst düzey sporcuların popüler olması, futbol, basketbol vb. branşlarda elde edilen yüksek kazanç ve toplumun gösterdiği sevgi, beğeni, hayranlık ve örnek alınma gibi nedenler, spor ile narsisizm kavramlarını ortak bir noktada buluşturmaktadır (Yaşar & Sunay, 2017). Üst düzey sporcuların müsabaka sırasında toplumun gösterdiği sevgi, hayranlığı motivasyonuna destekleyici olarak kullandığı görölmektedir. Özellikle sporcunun sayı yaptığında taraftarlara yönelik mimik ve jestleri kullanması, onların ilgisini görmesini sağlamaktadır.

Narsisistik kişilik özelliğine sahip sporcuların bireysel ve takım sporları arasındaki başarı durumları farklılık göstermektedir. Birçok araştırmacı büyüklenmeci narsisistik özelliklere sporcuların bireysel sporlarda başarılı olduğunu ifade etmektedir (Wallace ve Baumeister, 2002). Spor içerisinde kendini ön plana atma ve başarılı olmak istediğiyle narsistik kişilik özelliğine sahip bireysel sporcular rakibiyle bire bir temasta kalarak tüm dikkati ve sorumluluğu üzerine almaktadır. Tüm ilgi ve odak kendisinde olduğundan bireysel sporlarda daha başarılı olduğu düşünülmektedir.

Woodman vd. (2011) ise, narsisistik özelliklere sporcuların takım içerisindeki performansları fark edildiğinde ve bireylere olumlu geri dönüş yapıldığında bireylerin takıma katılımlarının daha fazla olduğunu göstermiştir (Woodman vd., 2011). Narsisistik kişilik özelliklerine sahip sporcular, olumlu geri dönüş aldığı anda takım içerisinde daha da fazla ön plana çıkma isteğini ile başarılı performansı ile gösterecektir. Wallace ve Baumeister'a göre narsistik kişilik özelliğe sporcuların empati yapamaması takım arkadaşlarını anlamasına engel olmaktadır. Bundan kaynaklı olarak, umursamaz tavırlar sergilemektedirler. Bu kişiler takım arkadaşlarını kendi performansını ortaya çıkarmak ve benlik duygularını tatmin edecek başarıları sağlamak için yardımcı bir araç olarak görmektedirler. Bu bireylerde aynı zamanda hatasını kabul edememe, suçu talihsizliğe, rakibe, hakeme ve bunun gibi çeşitli yönlerde yıkma, takım içinde huzursuzluk çıkarma, kendini her zaman ispatlama/temize çıkarma gibi davranışlar ortaya çıkabilmektedir. Kendi yeteneklerini sergilemek, ilgi merkezi olmak bu sporcular için takımın galibiyetinden daha önemli olmaktadır. Bu nedenle narsistik kişiliğe sahip sporculardan oluşan bir takımın uyumlu ve senkronize olarak yeteneklerini sergilemesi daha zor olmaktadır. (Wallace ve Baumeister, 2002).

Sporcularda narsisizm hem normal hem de patolojik narsisizm olarak görülebilmektedir. Sporcu normal narsisizme sahip olduğunda bu durum, çalışarak öğrendiği hareketten ya da başarılarından narsistçe bir övgü olarak bahsetmesiyle ortaya çıkarken; Patolojik narsisizm ise sporcuların başarıları yerine sahip olduğu yetenekleri ön plana getirmesiyle ortaya çıkmaktadır.

Spano (2001), yaptığı çalışmada narsisizmin, fiziksel aktivite ile bağımsız olarak ilişkili olan tek değişken olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu da yüksek narsisizm seviyelerinin daha yüksek fiziksel aktivite seviyeleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Sohrabi ve arkadaşlarının (2011) yapmış olduğu çalışmada ise iki grup incelenmiş; ilk grupta dövüş sanatları gibi rakiple temasta olan sporcular, diğer grupta ise rakiple

temasta olmayan sporcular seçilmiştir. Bu iki grup arasındaki narsisizm verilerine bakıldığında anlamlı derecede farklılık bulunmuştur. Rakiple temasta olan sporcularda narsisizm seviyesi, rakiple temassız işleyen sporla ilgilenen sporculara kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinde yapılan bir başka çalışmada ise öğrencilerin narsistik eğilimleri literatürdeki diğer üniversite öğrencilerine oranla yüksek olarak bulgulanmıştır (Gezer,2017; Demirel ve ark., 2018).

B. Atılganlık

İnsan sosyal bir varlık olup diğer insanlarla sürekli etkileşim içindedir. Etkileşim halindeki her birey, çevresindeki diğer bireylerle sağlıklı iletişim kurarak yaşamlarını sürdürmeyi hedeflemektedir. Kişiler arası iletişim ve etkileşimin sağlıklı kurulması için insan davranışlarının da sağlıklı olması gerekmektedir.

Davranış bilimi olan Psikoloji ise, geçmişten bu yana insan davranışını anlama ve açıklama üzerinde sıkça durmaktadır. Davranışlar, insan kişiliğinin bir yansıması olmakta, davranış biçimi ise hangi kişilik eğilimlerine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Kişi duygu ve düşüncelerini ifade ederken üç temel davranış sergilemektedir. Bu davranış şekillerini bir doğru üzerine koyulacak olursa bir uçta çekingenlik (-), ortada atılganlık (+), diğer uçta saldırganlık (-) olarak yerleştirilebilir (Voltan- Acar, 1980). Birey, her iki uçtaki eksi davranıştan ne kadar uzaklaşırsa, olumlu olan atılgan tavra yaklaşmaktadır.

Saldırgan olan bireyler istek ve hedeflerine ulaşmak için, genellikle diğer bireyleri kırma, hor görme davranışlarını gösterirken; çekingen olan bireyler ise istediklerine ulaşmakta ve ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çekmektedir. Saldırgan ve çekingen davranışlar uyumsuz, sağlıksız davranışlar kapsamına girmektedir (Alberti & Emons, 2002). Bireylerin yaşamının sosyal açıdan kolaylaşması ve mutlu olabilmenin temelini, atılganlık ve kişiler arası problem çözme yeteneğinin oluşturduğu belirtilmiştir. Atılganlık ise kişiler arası iletişimde, saldırganlık ve çekingenliğin tersine olumlu, uyumlu ve sağlıklı bir davranış biçimidir.

1. Atılganlığın Tanımı

Atılganlık kavramı, ilk kez Wolpe ve Lazarus (1966) tarafından ortaya atılan bu kavram, kişisel hakların, duygu ve düşüncelerin sosyal açıdan kabul edilen bir şekilde aktarılması olarak tanımlanmıştır. Bireylerin sadece içine kapanık davranışları olarak değil aynı zamanda diğer bireylerle ilgili tutum ve davranışlarında da saygı ve hoşgörü içeren dostça bir yaklaşımda bulunması amacıyla kullanılmıştır.

Lazarus'a (1973) göre atılgan bireyleri dört temel özelliği barındırmalıdır;

“Hoşgörü ve saygı içinde istekte bulunabilmeli”,

“Hayır diyebilmeli”,

“Olumlu ya da olumsuz bir durumda kendini ifade edebilmeli”,

“Bir davranışı etkin bir şekilde başlatma, sürdürme ve sonlandırabilmeli”.

(Jakubowski ve Spector, 1973).

Atılgan bireyler, iletişim sırasında her iki tarafında eşitliğine, yararına ve iş birliğine odaklanmaktadır, bu nedenle de etkin dinleme becerilerine sahiptir (Arslantaş ve diğ. 2013). Duygu ve düşüncelerini, kişisel hak ve özgürlüklerin, doğrularını, istek ve ricalarını, sınırlarını karşı tarafı kırmadan aktarmaktadır. İletişim kurarken uygun jest ve mimiklere sıkça başvurmaktadır. Bu nedenle de atılgan bireyler kendilerini rahatça ifade ederek gereksinimlerini karşılamaktadır (Uşaklı, 2006).

Atılganlık, sağlıklı bir iletişimin olmazsa olmazlarından biri olup bireyin duygu, düşünce ve isteklerini, doğru ve yalın olarak karşı tarafa aktarmasını kapsamaktadır. Bu kişilik özelliğine sahip bireyler yaşamlarını devam ettirirken diğer bireylere kıyasla daha sağlıklı ve mutlu olmaktadır (Göktürk, 2009).

Atılgan davranış biçimine sahip bireyler kendilerinde şu özellikleri barındırır;

- Rahatça iletişim kurabilen,
- Kendini iyi bir şekilde sunan,
- Hayır diyebilme yeteneğine sahip,
- Duygularını olumlu ya da olumsuz olsa da ifade eden,
- Sosyal çevrelerinde rahat olan,
- Kendine ve başkalarına güvenen,
- İş birliği sağlayabilen,
- Hem bireysel hem de grup içerisinde performans sergileyebilen,

- Empati kurabilen,
- Tartışmayı başlatan, sürdürebilen ve sonlandırabilen,
- Bilgiyi almada ve paylaşmada başarılı olan,
- Rahat arkadaşlık kurabilen ve sürdürebilen (Yapıcı-Aydın, 2018).

2. Atılganlığı Etkileyen Faktörler

Atılganlık davranışı, bireyler arası farklılık gösterebileceği gibi durumdan duruma göre de farklılaşabilmektedir. Bir kültüre, çevreye uyum sağlamak için atılganlık önem taşımaktadır. Rekabetin fazla olduğu toplumlarda bireylerin de atılgan olması, daha açık ve dolaysız iletişim kurması beklenmektedir (Şentürk, 2017). Muhafazakâr toplumların daha kapalı bir yapıya sahip olması, kontrol ve kuralların da fazla olmasını beraberinde getirmektedir. Bireyselliği ve özgürlüğü kısıtlayarak, itaat eden ve boyun eğen bir toplum yapısı ortaya çıkmaktadır. Bu durum kişinin atılganlık düzeyini de etkileyebilmektedir. Özellikle ataerkil yapıdaki toplumlarda erkek bireyin baskın, kadının da itaatkar olması beklenildiğinden bu tutum atılganlığı engelleyebilmektedir (Çil, 2014). Voltan ve Deniz şehir alt kültüründen gelen öğrencilerin köy kültüründen gelen göre daha atılgan olduklarını tespit etmiş, kültür farklılıklarının atılganlığı etkilediğini belirlemişlerdir (Çil, 2015).

Bireylerin yaşamlarında gerçekleşen iş, okul, şehir vb. gibi değişiklikler de atılganlık durumunu etkilemektedir. Yeni ortamdaki sosyo-kültürel özellikler önceki ortama göre farklılık gösterebilir. Bu durum bireylerin, güvensizlik, yetersizlik ya da iletişim kurmada güçlük çekmelerine neden olarak atılganlık düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir (Özdağ, 1999). Eğitimin başladığı temel yapı olan aile, atılganlığı etkileyen bir diğer faktördür. Aile içerisindeki sevginin yetersizliği, ceza ya da aile içi şiddet, ölüm ya da boşanma ile aile bütünlüğünün bozulması çocuklara duygusal olarak zarar vererek saldırgan davranışlara sergilemesine neden olabilmektedir (Erdoğdu & Oto, 2004). Bireyin, çekingenlik, saldırganlık ya da atılganlık davranışlarından hangisine daha yakın olacağı, aile yapısı, toplumdaki rolü, bireysel yaşantılar, yaşadığı kültür ve çevre belirlemektedir (Çil, 2014).

3. Atılganlık ve Spor

Sporun önemli parçalarından biri kişiler arası sosyalleşme aracı olmasıdır. Spor, bireyin kendini iyi hissetmesini ve birçok becerinin kazanmasını sağlar. Bununla birlikte bireye, başkaları tarafından ihtiyaç duyulma, istenme ve kabul edilme fırsatı

vermektedir. Bu nedenle sportif aktivite içerisinde bulunmak bireyin, günlük yaşantısını hem fiziksel hem de ruhsal olarak pozitif yönde etkilemektedir.

Beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımın, bireylerin atılganlık kavramının gelişimi üzerinde de önemli bir etkisi bulunmaktadır (Eraslan, 2015). Sporcular ile sporcu olmayan bireyler arasında yapılan çalışmalarda sporcuların, spor yapmayanlara kıyasla daha dışa dönük, çalışkan, sabırlı, çevresiyle ilişki kurmaya hazır, farklı durum ve olaylara karşı daha uyumlu olabilen ve daha duygusal oldukları sonucuna ulaşılmıştır. (Tiryaki ve ark., 1991).

Spor, bireyin öz denetime sahip olmasını, diğer insanlarla saygılı iletişim kurmasını ve grup içerisinde etkili rol oynamasını sağlayarak bireylerde sağlam bir kişilik yapısı oluşturmaktadır (Yalçinkaya ve diğ., 2002). Bir yandan da uygun kurallar çerçevesinde, saldırganlık dürtüsünü boşaltmasını sağlamaktadır (Bostancı ve diğ., 2017).

Bireysel sporlar ile takım sporlarının sporcularına kattıkları kişilik özellikleri farklılık göstermektedir. Bireysel sporla uğraşan sporcuların, takım sporcuların göre kaygı düzeyinin daha az, bağımsız, özgüveni yüksek, dışa dönük olduğu tespit edilmiş, aynı zamanda daha öfkeli oldukları ve becerilerini yalnız geliştirmek isteyen bireyler oldukları sonucuna da ulaşılmıştır (Menteş, 2007).

III. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu yöntemde bazı ilişki türü ya da türlerinin ne dereceye kadar var olduğunu bulmaya çalışılmaktadır. Değişkenler arası ilişkileri anlamaya yönelik keşfedici korelasyonel araştırma ya da bir veya daha çok bağımsız değişkene bağlı olarak bağımlı değişkendeki değişimleri açıklamaya yönelik korelasyonel araştırmalar olmak üzere iki türü vardır (Büyüköztürk ve diğ., 2013). Tespit edilen ilişki gerçek anlamda bir neden sonuç ilişkisine dayanmasa da bu doğrultuda yorumlama yapma imkânı sağlamaktadır.

B. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini spor kulüplerinde lisanslı sporcu olanlardan 18 ile 45 yaş aralığındaki yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem grubunu ise 18-45 yaş aralığında -basit seçkisiz örnekleme- yöntemiyle seçilmiş 63 yetişkin birey oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı ve temsil edici örneklemin seçiminin diğer yöntemlerle kıyaslandığında çok daha güçlü olduğu öne sürülen bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk ve diğ., 2013).

C. Veri Toplama Araçları

Veri toplamak için kişisel bilgi formu, Narsistik Kişilik Envanteri (NKE-16) ve Rathus Atılganlık Envanteri (RAE) kullanılmıştır. NKE-16'nın Türkçe'ye uyarlanması ile gerekli güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarının yapılması Atay tarafından 2009 yılında gerçekleştirilmiştir. RAE'nin ise gerekli güvenilirlik ve geçerlilik çalışması Voltan tarafından 1980 yılında gerçekleştirilmiştir.

1. Sosyo-Demografik Veri Formu

Araştırmada katılımcılara dair, yaş, eğitim, cinsiyet, spor branşı vb. sosyo-demografik verilere ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo-Demografik Veri Formu 6 maddelik bir form şeklinde uygulanmıştır.

2. Narsistik Kişilik Envanteri

Narsisizmin psikanaliz alanında yaygınlaşmasıyla beraber Narsistik Kişiliği belirlemek adına birçok envanter ortaya çıkmıştır (Raskin & Terry, 1988). Ancak aralarında en çok ilgi çeken Raskin ve Hall'ın 1979 yılında geliştirdiği, 1988 yılında ise yine Raskin ve Terry'nin bugünkü haline ulaştırdığı Narsistik Kişilik Envanteri (Narcissistic Personality Inventory/NKE) olmuştur (Kızıltan, 2000). NKE, Salim Atay tarafından 2009 yılında Türkçeye uyarlanarak gerekli güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Envanterin Cronbach's Alpha değeri 0,652 olarak bulunmuştur. NKE-16 Envanteri katılımcıların Büyüklenmeci Narsisizm düzeylerini ölçmek için kullanılmaktadır.

NKE-16'daki 1; 3; 6; 8; 9; 11; 14; 16 numaralı maddelerdeki 1. satırdaki ifadeler ve 2; 4; 5; işaretlemesi durumunda 0 puan almaktadır. Bu durumda katılımcı en düşük 0, puan alırken en yüksek 16 puan alabilir. Puan yükseldikçe narsisizm düzeyi de yükselmektedir (Atay, 2009).

3. Rathus Atılganlık Envanteri

Rathus Atılganlık Envanteri (RAE), kişilerarası ilişkilerde atılganlığın ölçülmesi amacıyla kullanılmaktadır. Türkçe'ye Voltan-Acar tarafından 1980 yılında uyarlanmıştır. Envanter, 13 madde olumlu ve 17 madde olumsuz ifadeler bulundurmaya üzere toplamda 30 maddeden oluşmaktadır. Olumlu ifadeler ile olumsuz ifadeler sonucunda elde edilen toplamlar çekingenlik-atılganlık durumunu belirlemektedir. Çekingenliğe doğru uzanan uç 30 puan, atılganlığa uzanan uç puan ise 180'dir.

Olumlu ifadeler, 3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28 ve 29. Madde olmak üzere 13 sorudan oluşmaktadır. Bu sorularda verilecek puanlar; "Çok iyi uyuyor" 6 puan, "Oldukça uyuyor" 5 puan, "Biraz uyuyor" 4 puan, "Pek uymuyor" 3 puan, "Fazla uymuyor" 2 puan ve "Hiç uymuyor" 1 puandır.

Olumsuz ifadeler ise, 1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14,15, 16, 17, 19, 23, 24, 26 ve 30. Madde olmak üzere 17 sorudan oluşmaktadır. Bu sorularda verilecek puanlar; "Çok iyi

uyuyor” 1 puan, “Oldukça uyuyor” 2 puan, “Biraz uyuyor” 3 Puan, “Pek uymuyor” 4 puan, “Fazla uymuyor” 5 Puan ve “Hiç uymuyor” 6 puandır.

Elde edilen toplam puanlamalar doğrultusunda 30-80 arası çekingen, 80-130 arası orta çekingenlik, 130-180 arası atılgan olarak değerlendirilmektedir.

D. Araştırmanın İşlem Yolu ve Veri Analizi

Elde edilen veriler SPSS 22 paket programında Frequency, Tanımlayıcı İstatistik, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis Varyans Analizi ve Pearson Korelasyon yöntemleri ile analiz edilmiştir.

IV. BULGULAR

Bu bölümde, veri toplama araçları ile elde edilen verilerin sonucunda ortaya çıkan bulgular, çizelge ve açıklamalar şeklinde aşağıda sunulmaktadır.

A. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular

Araştırma grubunun cinsiyet değişkeniyle narsistik kişilik özellikleri, olumlu ve olumsuz duyguları ile toplam atılganlık puanlarına ait yapılan tanımlayıcı istatistik ve Mann-Whitney U Test sonuçlarına Çizelge 1’de yer verilmiştir.

Çizelge 1: Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Mann-Whitney U Test Sonuçları

		N	ORT±SS	F Hesap	Anlamlılık
Narsistik Kişilik	Erkek	44	6.61±3.59	-.912	$\alpha = -0,912 > 0,05$
	Kadın	18	5.77±2.69		
Olumlu Duygular	Erkek	44	57.81±5.88	-.739	$\alpha = -0,739 > 0,05$
	Kadın	18	56.72±7.66		
Olumsuz Duygular	Erkek	44	68.59±15.34	-.567	$\alpha = -0,567 > 0,05$
	Kadın	18	66.88±13.91		
Toplam Atılganlık	Erkek	44	126.40±18.65	-.753	$\alpha = -0,753 > 0,05$
	Kadın	18	123.61±20.10		

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan sporcuların cinsiyet değişkenine göre ölçülen parametrelerinin hiçbirinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bununla beraber ortalama ve standart sapmalar dikkate alındığında tüm parametrelerde erkek katılımcıların ortalamalarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

B. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular

Araştırma grubunun yaş değişkeniyle narsistik kişilik özellikleri, olumlu ve olumsuz duyguları ile toplam atılganlık puanlarına ait yapılan tanımlayıcı istatistik ve Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçlarına Çizelge 2’de yer verilmiştir.

Çizelge 2: Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Test Sonuçları

		N	ORT±SS	SD	F HESAP	ANLAMLILIK
Narsistik Kişilik	18-26 Yaş	20	5.70±3.72		1.719	$\alpha = 1.719 > 0,05$
	27-36 Yaş	25	6.52±3.29			
	37-45 Yaş	17	6.94±3.05			
Olumlu Duygular	18-26 Yaş	20	57.60±5.44		.04	$\alpha = 0,04 < 0,05$
	27-36 Yaş	25	57.72±6.67			
	37-45 Yaş	17	57.05±7.36			
Olumsuz Duygular	18-26 Yaş	20	66.00±15.65	2	.893	$\alpha = 0,893 > 0,05$
	27-36 Yaş	25	67.68±15.60			
	37-45 Yaş	17	71.17±12.97			
Toplam Atılganlık	18-26 Yaş	20	123.60±18.72		.664	$\alpha = 0,664 > 0,05$
	27-36 Yaş	25	125.40±20.17			
	37-45 Yaş	17	128.23±18.20			

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan sporcuların yaş değişkenine göre olumlu duygularda gruplar arasında istatistiksel olarak 0,5 düzeyinde anlamlı farklılık bulunurken diğer parametrelerde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

C. Katılımcıların Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular

Araştırma grubunun öğrenim durumu değişkenine göre narsistik kişilik özellikleri, olumlu ve olumsuz duyguları ile toplam atılganlık puanlarına ait yapılan tanımlayıcı istatistik ve Mann-Whitney U test sonuçlarına Çizelge 3’te yer verilmiştir.

Çizelge 3: Katılımcıların Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Mann-Whitney U Test Sonuçları

		N	ORT±SS	F HESAP	ANLAMLILIK
Narsistik Kişilik	Lise	18	6.50±3.38	-.140	$\alpha = -0,140 > 0,05$
	Üniversite	44	6.31±3.38		
Olumlu Duygular	Lise	18	58.22±6.47	-.490	$\alpha = -0,490 > 0,05$
	Üniversite	44	57.20±6.43		
Olumsuz Duygular	Lise	18	73.33±11.18	-1.553	$\alpha = -0,1.553 > 0,05$
	Üniversite	44	65.95±15.72		
Toplam Atılganlık	Lise	18	131.55±16.06	-1.398	$\alpha = -0,1.398 > 0,05$
	Üniversite	44	123.15±19.67		

Çizelge 3’te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan sporcuların öğrenim değişkenine göre ölçülen parametrelerinin hiçbirinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bununla beraber ortalama ve standart sapmalar dikkate alındığında lise mezunlarının ortalamalarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonuca göre eğitim durumunun, narsist ve atılganlık özelliklerinin olumlu yönde gelişmesinde önemli katkılar sağladığı düşünülebilir.

D. Katılımcıların Spor Dalı Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular

Araştırma grubunun spor dalı değişkenine göre büyüklenmeci narsistik kişilik özellikleri, olumlu ve olumsuz duyguları ile toplam atılganlık puanlarına ait yapılan tanımlayıcı istatistik ve Mann- Whitney U Test sonuçlarına Çizelge 4’ de yer verilmiştir.

Çizelge 4: Katılımcıların Spor Dalına Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Mann-Whitney U Test Sonuçları

		N	ORT±SS	F Hesap	Anlamlılık
Narsistik Kişilik	Takım Sporları	35	5.97±3.45	-1.042	$\alpha = -1.042 > 0,05$
	Bireysel Sporlar	27	6.88±3.22		
Olumlu Duygular	Takım Sporları	35	57.97±6.35	-.569	$\alpha = -0.569 > 0,05$
	Bireysel Sporlar	27	56.88±6.54		
Olumsuz Duygular	Takım Sporları	35	66.14±15.00	-1.017	$\alpha = -1.017 > 0,05$
	Bireysel Sporlar	27	70.62±14.53		
Toplam Atılganlık	Takım Sporları	35	124.11±19.03	-.661	$\alpha = -0.661 > 0,05$
	Bireysel Sporlar	27	127.51±19.05		

Çizelge 4’te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan sporcuların spor dalına göre ölçülen parametrelerinin hiçbirinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bununla beraber ortalama ve standart sapmalar dikkate alındığında bireysel sporlarla ilgilenenlerin ortalamalarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonuca göre bireysel sporların, büyüklenmeci narsist kişilik ve atılganlık özelliklerinin olumlu yönde daha az etkilediği düşünülebilir.

E. Katılımcıların Antrenman Yaşı Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular

Araştırma grubunun antrenman yaşı değişkenine göre büyüklenmeci narsistik kişilik özellikleri, olumlu ve olumsuz duyguları ile toplam atılganlık puanlarına ait

yapılan tanımlayıcı istatistik ve Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçlarına Çizelge 5’te yer verilmiştir.

Çizelge 5: Katılımcıların Antrenman Yaşı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Test Sonuçları

		N	ORT±SS	SD	F Hesap	Anlamlılık
Narsistik Kişilik	0 – 5 Yıl	31	6.22±2.99			
	6 – 10 Yıl	15	6.20±3.80		.841	$\alpha = 0.841 > 0,05$
	10 Yıldan fazla	16	6.81±3.76			
Olumlu Duygular	0 – 5 Yıl	31	57.87±6.57			
	6 – 10 Yıl	15	58.13±4.71		.785	$\alpha = 0.785 > 0,05$
	10 Yıldan fazla	16	56.18±7.56			
Olumsuz Duygular	0 – 5 Yıl	31	68.41±15.15	2		
	6 – 10 Yıl	15	65.73±14.09		.686	$\alpha = 0.686 > 0,05$
	10 Yıldan fazla	16	69.68±15.61			
Toplam Atılganlık	0 – 5 Yıl	31	126.29±19.82			
	6 – 10 Yıl	15	123.86±16.99		.907	$\alpha = 0.907 > 0,05$
	10 Yıldan fazla	16	125.87±20.05			

Çizelge 5’te görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan sporcuların antrenman yaşına göre ölçülen parametrelerinin hiçbirinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.

F. Katılımcıların Başarı Değişkenine Göre Büyüklenmeci Narsistik Kişilik Özelliklerine ve Atılganlığa Yönelik Görüşleriyle İlgili Bulgular

Katılımcıların başarı değişkenine göre büyüklenmeci narsistik kişilik özellikleri, olumlu ve olumsuz duyguları ile toplam atılganlık puanlarına ait yapılan tanımlayıcı istatistik ve Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçlarına Çizelge 6’de yer verilmiştir.

Çizelge 6: Katılımcıların Başarı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistik ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Test Sonuçları

		N	ORT±SS	SD	F HESAP	ANLAMLILIK
Narsistik Kişilik	Uluslararası	18	7.22±3.75			
	Ulusal	15	6.80±3.46		.279	$\alpha = 0.279 > 0,05$
	Hiçbiri	29	5.62±2.98			
Olumlu Duygular	Uluslararası	18	57.83±6.45			
	Ulusal	15	57.06±5.84		.880	$\alpha = 0.880 > 0,05$
	Hiçbiri	29	57.51±6.84	2		
Olumsuz Duygular	Uluslararası	18	70.00±11.50			
	Ulusal	15	69.53±15.68		.03	$\alpha = 0.03 < 0,05$
	Hiçbiri	29	66.17±16.42			
Toplam Atılganlık	Uluslararası	18	127.83±15.99			
	Ulusal	15	126.60±18.05		.737	$\alpha = 0.737 > 0,05$
	Hiçbiri	29	123.68±21.38			

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan sporcuların başarı durumuna göre ölçülen parametrelerinin olumsuz duygularda gruplar arasında istatistiksel olarak 0,5 düzeyinde anlamlı farklılık bulunurken, diğer parametrelerde bulunamamıştır. Bununla beraber ortalama ve standart sapmalar dikkate alındığında ulusal ve uluslararası başarısı olmayan sporcuların ortalamalarının daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonuca göre başarılı sporcuların daha büyüklenmeci narsistik kişiliğe sahip ve atılgan özellikler gösterdiği düşünülebilir.

G. Katılımcıların Ölçülen Parametrelerine İlişkin Korelasyon Analizi

Araştırma grubunun Sosyo-Demografik verileri, Büyüklenmeci Narsistik Kişilik ile Atılganlık puanlarına ait yapılan Pearson-Korelasyon Analizi sonuçlarına Çizelge 7’ de yer verilmiştir.

Çizelge 7: Katılımcıların Ölçülen Parametrelerine İlişkin Pearson-Korelasyon Analiz Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cinsiyet	1	.040	.018	.227	.015	.034	-.114	-.078	-.052	-.068
Yaş		1	-.409**	-.198	.057	-.232	.145	-.031	.134	.094
Öğrenim Durumu			1	.132	-.270*	.091	-.025	-.073	-.227	-.203
Spor Dalı				1	.060	.008	.137	-.084	.151	.090
Antrenman Yaşı					1	-.415**	.067	-.099	.020	-.017
Başarı						1	-.211	-.016	-.116	-.096
Narsistik Kişilik							1	.351**	.573**	.567**
Olumlu Duygular								1	.515**	.741**
Olumsuz Duygular									1	.957**
Toplam Atılgnlık										1

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, örneklemi oluşturan sporcuların ölçülen parametrelerinden büyükenmeci narsistik kişiliğe ait puanlarla, olumlu, olumsuz ve toplam atılgnlık puanları arasında pozitif yönde güçlü ilişki olduğu görülmektedir.

V. TARTIŞMA

Araştırmada sporcularda narsistik kişilik özellikleri ile atılgan kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiş ve bu özelliklerin birbirilerini yordama gücüne sahip olup olmadıkların dair cevap aranmıştır. Bunun yanında çalışmada belirtilen sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Bu bölümde araştırma bulgularından yararlanarak alan yazınla sonuçlar karşılaştırılıp, yorumlar yapılmıştır. Araştırmada cevap aranan sorulara ilişkin bulguların tartışılması alt başlıklarda sunulmuştur.

A. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri ile Narsistik Kişilik Envanteri ve Rathus Atılganlık Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Yorumlanması

1. Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirme

Örnekleme oluşturan sporcuların Narsistik Kişilik Envanteri ile Rathus Atılganlık Envanteri toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre yapılan tanımlayıcı istatistik ve Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır (Çizelge 1). Ancak erkek katılımcıların ortalamaları ve standart sapmaları yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu da erkek sporcuların büyüklenmeci narsistik kişilik ile atılgan kişiliğe kadın sporculardan daha yatkın olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada cinsiyet ile atılganlık toplam puanları arasında korelasyonel bir ilişkiye rastlanmaması hipotezin desteklenmediği noktalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırma verileri daha önce yapılmış olan çalışmalarla karşılaştırıldığında; iki değişken arasında kadın cinsiyeti yönünde yönde anlamlı ilişki tespit eden çalışmaların, (Menteş, 2007) yanı sıra erkek cinsiyeti yönünde anlamlı ilişki tespit eden çalışmalar (Efek, 2021) ile herhangi bir ilişkiselliğin tespit edilemediği çalışmaların (Yüncü, 2020; Horozoğlu 2019) olduğu görülmektedir.

Menteş (2007), 330 kız, 757 erkek öğrenci olmak üzere toplam 1087 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrencilerinin atılganlık düzeylerinde cinsiyet farkına yönelik olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre, kız öğrencilerin toplam

atılganlık puanları erkek öğrencilerden daha yüksek olarak bulunmuştur. Belir (2019), 44 kadın ve 64 erkek olmak üzere toplam 108 sporcuda yaptığı çalışmada sporcuların cinsiyetleri ile atılganlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen kadın sporcuların atılganlık düzeylerinin erkek sporculardan düşük oranda yüksek olduğu da çıkan sonuç olarak gözlenmektedir. Yüncü (2020), 163 kadın, 299 erkek sporcu olmak üzere 462 kişi ile yaptığı çalışmada sporcuların cinsiyet değişkeninin atılganlık ölçeği toplam puanı arasında herhangi istatistiksel anlamda bir farklılık bulunamamıştır.

Horozoğlu (2019), Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören 141 kadın ve 263 erkek olmak üzere toplamda 404 öğrenci ile yaptığı çalışmada katılımcıların cinsiyet değişkenine göre atılganlık düzeylerinde anlamlı bir fark tespit etmemiştir. Kaya ve Karaca (2018) ise, 189 kadın, 177 erkek olmak üzere toplam 366 öğrencide yaptığı çalışmada atılganlık puanları açısından bakıldığında, erkeklerin atılganlık puan ortalaması kadınların ortalamalarından yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulamamıştır.

Efek (2019) 642 kadın, 612 erkek sporcu olmak üzere 1254 sporcu ile gerçekleştirdiği çalışmasında, katılımcıların cinsiyetleri ile atılganlık düzeyleri arasında, $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Yapılan test sonucunda erkeklerin atılganlık düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ercan (2010), 128 kadın, 153 erkek sporcu olmak üzere toplam 281 katılımcı ile yaptığı çalışmada Rathus Atılganlık Ölçeği toplam puanlarının cinsiyet grupları arasında farklılaştığına işaret etmektedir. Buna göre erkek örneklemin ölçekten elde etmiş olduğu puan, kadın örneklem grubundan daha yüksektir. Cinsiyet grupları arasında Rathus Toplam Atılganlık ölçeğinin anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Cinsiyetler arasında Rathus Atılganlık Envanteri toplam puanlar açısından anlamlı farklılık olmaması, günümüzde kadınların kendini ifade ederek haklarını savunma, özgüven gibi atılgan davranışlara sahip olmasına bağlanabilir. (Alagül, 2004). Özellikle kadınların 20. yüzyılın ortalarından itibaren erkekler kadar toplum

hayatında yer alması ve eğitim fırsatlarından eşit şekilde yararlanması olarak da yorumlanabilir (Yılmaz & Sünbül, 2009).

Cinsiyet ile Büyüklenmeci Narsistik Kişilik puanları arasında anlamlı bir ilişki görülmemesi hipotezin desteklenmediği bir diğer noktadır. Araştırma verileri daha önce yapılmış veriler ile karşılaştırıldığında benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır (Nasirzade, 2019; Aydoğdu, 2020). Gezer (2017), 118 kadın, 159 erkek olmak üzere toplam 277 sporcu ile gerçekleştirilen çalışmada Narsistik Kişilik Envanteri toplam puan açısından cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Nasirzade (2019), 77 kadın, 126 erkek olmak üzere toplam 203 sporcu ile yaptığı çalışmada, büyüklenmeci narsistik kişiliğin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Aydoğdu (2020), 28 kadın, 186 erkek sporcu olmak üzere 214 sporcu ile yaptığı çalışmada katılımcıların cinsiyeti ile Narsistik Kişilik Envanteri toplam puanı arasında herhangi anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Diğer yandan Jones ve arkadaşları (2016) ise, 79 kadın, 193 erkek olmak üzere toplamda 272 sporcu ile gerçekleştirdiği çalışmada cinsiyet değişkenine göre erkekler yönünde anlamlı bir farklılık tespit etmiştir.

2. Yaş Değişkenine Göre Değerlendirme

Yaş değişkenine yönelik yapılan tanımlayıcı istatistik ve Kruskal-Wallis Varyans Analizi sonuçlarına göre örnekleme oluşturan sporcuların Narsistik Kişilik Envanteri ile Rathus Atılganlık Envanteri toplam puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunamamıştır. Saptanması beklenen pozitif yönde anlamlı ilişkinin tespit edilememesi, ölçek özelliklerinden kaynaklanabileceği gibi ölçeklerin öz bildirim dayalı olması ve uygulamanın internet üzerinden gerçekleştirilmesi manipülasyona açık olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca örneklemin özelliklerinden de kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Alan yazınında çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yüncü (2020), yaptığı çalışmada, sporcuların yaş durumu değişkeninin RAE puanları arasında herhangi istatistiksel anlamda bir farklılık saptanamamıştır. Horozoğlu (2021) çalışmasında katılımcıların yaş değişkenine göre atılganlık düzeylerinde anlamlı bir fark tespit edememiştir. Belir (2019) de çalışmasında, sporcuların yaşları ile atılganlık

düzeyleri arasında yapılan t testi analizi sonrasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Efek (2021) ise, katılımcıların yaşları ile atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yaptığı Bonferroni testi sonucuna göre; Atılganlık düzeylerine bakıldığında, 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların atılganlık düzeyleri 19-23, 34 yaş ve üzerine göre ve 24-28 yaş grubundaki katılımcıların atılganlık düzeyleri de 19-23 yaş arasındaki katılımcılara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yaş değişkeni ile Narsistik Kişilik Envanteri toplam puanların incelendiği çalışmalar incelendiğinde ise, Gezer'in (2017) çalışmasında, yaş değişkeni ile narsisizm toplam puan açısından herhangi bir istatistiksel farklılık tespit edilememiştir. Aydoğdu (2020) çalışmasında, sporcuların yaş değişkeni ile Narsistik Kişilik Envanteri toplam puanı arasında herhangi anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

3. Öğrenim Durumuna Göre Değerlendirme

Örnekleme oluşturan sporcuların öğrenim durumuna göre ölçülen parametrelerinin hiçbirinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (Çizelge 3). Bununla beraber ortalama ve standart sapmalar dikkate alındığında lise mezunlarının ortalamalarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonuca göre eğitim durumu narsistik ve atılganlık özelliklerinin olumlu yönde gelişmesinde önemli katkılar sağladığı düşünülebilir.

Alan yazında benzer çalışmalara bakıldığında Nasirzade (2019), çalışmasında katılımcıların Büyükenmeci Narsistik Kişiliğe ait puanlarının eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

4. Spor Dalına Göre Değerlendirme

Örnekleme oluşturan sporcuların spor dalına göre ölçülen parametrelerinin hiçbirinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (Çizelge 4). Bununla beraber ortalama ve standart sapmalar dikkate alındığında bireysel sporlarla ilgilenenlerin ortalamalarının daha yüksek olduğu dikkat

çekmektedir. Bu sonuca göre bireysel sporların narsist ve atılganlık özelliklerinin olumlu yönde az da olsa etkilediği düşünülebilir.

Yüncü (2020), sporcuların spor dalı değişkeninin atılganlık ölçeği puanları arasında herhangi istatistiksel anlamda bir farklılık saptanamamıştır. Efek (2021), katılımcıların bireysel veya takım sporu yapma değişkeni ile atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.

Diğer yandan Mentеш (2007) ise, çalışmasında sporcuların atılganlık düzeylerinde spor branşlarına ilişkin olarak istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre, takım sporlarından herhangi bir branşta spor yapan öğrencilerin atılganlık düzeyi puanları bireysel sporlardan herhangi bir branşta spor yapan öğrencilerden daha yüksek olarak bulunmuştur.

Bu durumun çalışmalarda kullanılan ölçeklerden ve/veya örneklemelerin farklı evrenlerden oluşmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

5. Antrenman Yaşına Göre Değerlendirme

Örnekleme oluşturan sporcuların antrenman yaşına göre ölçülen parametrelerinin hiçbirinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır (Çizelge 5).

Benzer çalışmalar incelendiğinde; Yüncü (2020) çalışmasında, sporcuların antrenman yaşı ile atılganlık ölçeği puanları arasında herhangi istatistiksel anlamda bir farklılık bulunamamıştır. Belir (2019), sporcuların antrenman yaşı ile atılganlık düzeyleri arasında yapılan t testi analizi sonrasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen sporculuk süresi 5 yıl ve üzeri olan sporcuların atılganlık düzeyinin 4 yıl ve altı olan sporculardan yüksek olduğu çıkan sonuç olarak gözlenmektedir. Mentеш (2007), sporcuların atılganlık düzeyleri ile spor yapma süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır

Efek (2021) ise, katılımcıların antrenman yaşı ile atılganlık, düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit etmiştir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Bonferroni testi sonucuna göre; atılganlık düzeylerine bakıldığında, spor yapmayanların atılganlık düzeyleri 6-10 yıl arası, 11-15 yıl arası ve 16 yıl ve daha fazla spor yapanlara göre daha düşüktür. 11-15 yıl arası spor yapanların atılganlık düzeyleri 0-5 yıl arası ve 6-10 yıl arası spor yapanlara göre daha

yüksektir. 16 yıl ve üzeri spor yapanların atılganlık düzeyleri ise 0-5 yıl arası, 6-10 yıl arası ve 11-15 yıl arası spor yapanlara göre daha yüksektir. Ayrıca en yüksek atılganlık düzeyine sahip olanlar en fazla spor yapanlar iken en düşük atılganlık seviyesine sahip olan katılımcılar ise spor yapmayan katılımcılardır.

Aydoğdu (2020), çalışmasında katılımcıların antrenman yaşı ile narsistik kişilik envanteri toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

6. Başarı Durumuna Göre Değerlendirme

Örnekleme oluşturan sporcuların başarı durumuna göre ölçülen parametrelerde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bununla beraber ortalama ve standart sapmalar dikkate alındığında ulusal ve uluslararası başarısı olmayan sporcuların ortalamalarının daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. Bu sonuca göre başarılı sporcuların daha büyüklenmeci narsistik kişiliğe sahip olduğu ve atılgan olduğu düşünülebilir.

Belir (2019) de çalışmasında katılım gösteren sporcuların ulusal ya da uluslararası düzeyde dereceleri olma durumları ile atılganlık düzeyleri arasında yapılan analiz sonrasında anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen ulusal düzeyde derecesi olan sporcuların atılganlık düzeylerinin ulusal düzeyde derecesi olmayan sporculardan yüksek olduğu dikkat çeken sonuç olarak gözlenmektedir.

B. Rathus Atılganlık lği, Narsistik Kişilik Envanteri ve Sosyo-Demografik zellikler Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan sporcuların ölçülen parametrelerinden Narsistik Kişilik Envanterine ait toplam puanlar ile Rathus Atılganlık toplam puanları arasında pozitif yönde ilişki bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırmanın temelindeki hipotezlerden biri olan “*Katılımcıların büyüklenmeci narsistik özellikleri ile atılganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.*” hipotezi doğrulanmaktadır. Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar, atılganlığa yapılan psikoterapötik vurgunun antisosyal bir benmerkezciliği teşvik ettiği argümanlarını desteklememektedir. Bununla birlikte bireycilik ve atılganlık arasında önerilen bir bağlantı ile tutarlı olduğu söylenilmektedir.

Günlük yaşamın yanı sıra spor içerisinde de sporcularda atılgan olma becerisi beklenilmektedir. Kendilerini ifade etmesini bilen, hem kendi hakkını hem de başkasının haklarını savunabilen sporcular problem ya da güçlükle karşı karşıya kaldıklarında sorunu çözme konusunda çekingen bireylere karşı daha başarılı olduğu bilinmektedir. Diğer yandan narsisistik kişilik özelliklerinin sporcularda sıkça karşılaşılan kişilik özelliği olması da bu özelliği taşıyan sporcuların yine problemler karşısında tepki gösterdiği görülmektedir. Atılganlık ile narsisistik kişilik özelliklerinin birlikte görülmesi spor içerisinde hakkını arama, sorun çözme, bireysel başarı ya da takım başarısına sahip olmasında hem kendini hem de çevresindeki kişileri (antrenör, takım arkadaşı vb.) etkilemektedir. Bu iki kişilik özelliğinin beraber görülmesi spor içerisine hem avantaj hem de dezavantaj olmaktadır. Özellikle sporcuların, motive ve konsantrasyon gerektiren durumlarda atılganlık ile ortama uyum sağlaması büyük bir avantaj olmaktadır. Narsisistik kişilik özellikleri spor içerisinde her ne kadar avantaj olarak görülse de olumsuz durumlarda sporcuların başa çıkma mekanizmaları sağlıklı olmadığından bireysel ya da takım başarısını etkilemesinden dolayı dezavantaj olmaktadır. Bu neden spor içerisinde atılganlık kişilik özelliklerinin artırılıp narsisistik kişilik özelliklerinin ise daha az olması beklenilmektedir.

VI. SONUÇ VE ÖNERİLER

A. SONUÇ

Araştırma, farklı branşlarda spor yapan erişkinlerde büyüklenmeci narsistik kişilik ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla İzmir’de 18-45 yaş arasındaki 18’i kadın, 44’ü erkek olmak üzere toplam 62 sporcudan onam formu ile bilgilendirme yapılarak veri toplanmıştır. Araştırmada Büyüklenmeci Narsistik Özelliklerin belirlenmesi için Narsistik Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Atılganlık özelliklerinin belirlenmesi amacıyla Rathus Atılganlık Envanteri tercih edilmiştir. Ayrıca katılımcıların sosyo-demografik kişisel verilerinin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyo-demografik Veri Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler Frequency, Tanımlayıcı İstatistik, Man-Whitney U, Kruskall-Wallis Varyans Analizi ve Pearson Korelasyon yöntemleri ile analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre;

Araştırma, katılımcıların %40,3 ile büyük çoğunluğunun 27-35 yaşları arasında olduğu, %70,9 ile büyük çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu, %56,4 ile büyük çoğunluğunun takım sporcusu olduğu, %50 ile büyük çoğunluğunun 0-5 yıl arasında antrenman yaşına sahip olduğu, %46,7 ile büyük çoğunluğunun hiçbir sportif başarısının olmadığı bir grupla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın hipotezinde ön görülen sosyo-demografik özellikler ile büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. İlişki bulunmamasına rağmen erkek sporcuların, büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık yönünde ortalama standart sapmalarının yüksek olması göze çarpmaktadır.

Benzer çalışmalar incelendiğinde, birçok araştırmacı da benzer sonuçlar elde ettiği gözlemlenmektedir. Bu durumun belirlenen sosyo-demografik özelliklerinin, büyüklenmeci narsisizm ile atılganlık düzeyine olan etkisini belirlemesinin yetersizliğinden kaynaklanabileceği öngörülebilir. Korelasyon sonuçları açısından bakıldığında da sosyo-demografik veriler ile büyüklenmeci narsisizm ve atılganlık arasında ilişki bulunamaması da elde edilen sonuçları doğrular niteliktedir.

Sonuç olarak; farklı zamanlarda çeşitli örneklem grupları üzerinde yapılan çalışmalarda kişiliğe ilişkin farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bu farklılıkların; çalışmaların değişik zaman dilimlerinde ve farklı coğrafyalarda yapılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Büyüklenmeci narsisizm ile atılganlık arasında ulaşılan korelasyonel pozitif yönde bir ilişki araştırmanın başında belirtilen hipotezi doğrular niteliktedir. Sporcularda atılgan kişilik özellikleri ile büyüklenmeci narsisistik özelliklerin birlikte görülmesi spor içerisinde hem avantaj hem de dezavantaj olduğu düşünülmektedir.

B. ÖNERİLER

1. Araştırmaya, büyüklenmeci narsisizme yönelik alt boyutlarının da araştırmaya dahil edilmesi istatistiksel olarak anlamlı yönde ilişki tespit edilebileceğini düşündürmektedir.
2. Kırılğan narsisizm, çekingen kişilik bozukluğu ile ilişkilendirilmektedir. Gelecek araştırmalarda, kırılğan narsisizmin de araştırmaya dahil edilerek Rathus Atılganlık Envanteri ile değerlendirilmesi anlamlı bir ilişki ortaya çıkarabileceği ön görülmektedir.
3. Büyüklenmeci narsisim ve atılganlığı daha farklı faktörler etkileyebileceğinden, daha fazla değişken ile bu ilişki incelenebilir.
4. Sportif aktivite içerisinde atılgan kişilik özelliklerini arttırıcı yönde eğitimler verilerek narsisistik kişiliğe ait özellikler en aza indirilmelidir.

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ALBERTI, R.E., & EMMONS, M.L. (2002). **Atılganlık** (çev. Katlan, S.). Ankara: HYB Yayıncılık.

ALBERTI, R.E. & EMMONS M. L. (1976) **Stand up, Speak Out, Talk Back**. Luis Opispo: Impact Publisheres.

AMERİKAN PSİKİYATRİ BİRLİĞİ (2013). **Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-V)**. (çev. Köroğlu, E.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2013). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri** (14. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

FREUD, S. (1914) **Narsizm Üzerine ve Schreber Vakası**. (çev. Türkkal, B. & Tuna, S.M.,1998). İstanbul: Metis Yayınları.

GABBARD, G. O. (2014). **Psychodynamic Psychiatry in Clinical Practice**, Fifth Edition. Arlington, VA: American Psychiatric Publishing Inc.

KERNBERG O. F. (1975). **Borderline Conditions And Pathological Narcissism**. New York: Jason Aronson.

KOHUT, H. (1977). **The Restoration of The Self**. New York: International Universities Press

KÖROĞLU, E. (2011). **Psikiyatri Elkitabı**, (4. Basım), Ankara: HYB Basım Yayın.

LEVY, K. N., ELLISON, W. D., & REYNOSO, J. S. (2011). A Historical Review of Narcissism And Narcissistic Personality. In W. K. Campbell & J. D. Miller (Ed.), **The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments**. Hoboken NJ: John Wiley & Sons, Inc.

- LINGIARDI, V., & MCWILLIAMS, N. (2017). **Psychodynamic Diagnostic Manual: PDM-2** (2nd ed.). New York: The Guilford Press.
- MATTIA, J., & ZIMMERMAN, M. (2001). Epidemiology. In J. Livesley (Ed.) **Handbook of Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment**. New York, NY, US: Guilford Press.
- ÖZMEN, E. (2006). **Kendini Tanıma Rehberi**. İstanbul: Sistem Yayıncılık, Kıssadan Hisseler Dizisi.
- PHELPS, S. & AUSTIN, N. (1997). **Atılgan Kadın**. (çev. Serap Katlan). Ankara: HYB Yayıncılık.
- RATAJ, D. M. (2003). **Changes in Pathological Narcissism From Midlife to Older Adulthood**. Northwestern University.
- TRULL, T. J., & MCCRAE, R. R. (2002). A five-Factor Perspective on Personality Disorder Research. In P. T. Costa & T. A. Widiger (Eds.), **personality disorders and the five-factor model of personality** (ss. 45–58). Washington, DC: American Psychological Association.
- TWENGE, J. M., & CAMPBELL, W. K. (2010). **Asrın Vebası: Narsisizm İleti**, (çev. Özlem Yüksel). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- WOLPE, J. & LAZARUS A.A. (1966). **The Commonwealth and International Library. Mental Health and Social Medicine Division. Behavior Therapy Techniques: a Guide to the Treatment of Neuroses**. Pergamon Press.
- ZEIGLER-HILL, V. & JORDAN, C. H. (2011). Behind the Mask: Narcissism and Implicit Self-Esteem, In W. K. Campbell & J. D. Miller (ed.), **The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder, Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments**. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

MAKALELER

- AKHTAR, S. (1989). “Narcissistic Personality Disorder: Descriptive Features and Differential Diagnosis”. **Psychiatric Clinics of North America**, cilt 12, sayı 3, ss. 505–529.

- AKTAŞ, İ., & ERHAN, S. E. (2015). “Spor Yapan ve Spor Yapmayan Bireylerin Benlik Saygısı ve Risk Alma Düzeylerinin İncelenmesi (Erzurum İli Örneği)”. **Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi**, cilt 2, sayı 2, ss. 40-51.
- ARSLANTAŞ, H., ADANA, F. & ŞAHBAZ, M. (2013). “Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. **İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi**, 1, 76-84.
- AŞÇI, F. H. (2004). “Fiziksel Benlik Algısının Cinsiyete ve Fiziksel Aktivite Düzeyine Göre Karşılaştırılması”. **Spor Bilimleri Dergisi**, cilt 15 sayı 1, ss. 39-48.
- ATAY, S. (2009). “Narsistik Kişilik Envanteri’nin Türkçe’ye Standardizasyonu”. **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, cilt 11, sayı 1, ss. 181-196.
- BUSHMAN, B. J., & BAUMEISTER, R. F. (1998). “Threatened Egotism, Narcissism, Selfesteem, and Direct and Displaced Aggression: Does Self-Love or Self-Hate Lead to Violence?” **Journal of Personality and Social Psychology**, 75(1), 219.
- BUSHMAN, B. J., & BAUMEISTER, R. F. (2002). “Does Self-Love or Self-Hate Lead to Violence?” **Journal of Research in Personality**, cilt 36, ss: 543–545.
- BOSTANCI, Ö., Barış, O. D. A., ŞEBİN, K., & ERAİL, S. (2017). “11–13 Yaş Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına Göre İyimserlik ile Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi”. **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, cilt 19, sayı 4, ss. 205-217.
- CAMPBELL, W. K., & FOSTER, C. A. (2002). “Narcissism and Commitment in Romantic Relationships: An Investment Model Analysis”. **Personality and Social Psychology Bulletin**, cilt 28, ss: 484–495.
- COOPER, A. M., & RONNINGSTAM, E. (1992). “Narcissistic Personality Disorder.”, **American Psychiatric Press Review of Psychiatry**, cilt 11, ss: 80-97

- DEMİREL, H., ALTIN, M., YALÇIN, Y. G. & DEMİR, H. (2018). “Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Narsisizm Seviyelerinin Karşılaştırılması”. **Türk Spor Bilimleri Dergisi**, cilt 1, sayı 2, ss. 72-77.
- DICKINSON, K. A., PINCUS, A. L. (2003). “Interpersonal Analysis of Grandiose and Vulnerable Narcissism”. **Journal Of Personality Disorders**, 17, ss. 188-207.
- ELLIS, H. (1898). “Auto-erotism: A Psychological Study”. **Alienist and Neurologist (1980-1920)**, cilt 19, sayı 2, 279-282.
- EMMONS, R.A. (1984). “Factor Analysis and Construct Validity of The Narcissistic Personality Inventory”. **Journal of Personality Assessment**, cilt 48, ss: 291-300.
- ERASLAN, M. (2015). “Üniversite Spor Bölümü Öğrencilerinin Atılganlık ve Karar Verme Stilllerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”. **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 4, sayı 1, ss. 214-223.
- ERDOĞDU, M. Y. ve Oto, R. (2004). “Sokakta Çalışan ve Çalışmayan Çocukların Atılganlık ve Saldırganlık Davranışları Açısından Karşılaştırılmaları”. **Kriz Dergisi**, cilt 12, sayı 3, ss. 11-23.
- ESENTÜRK, O. K. (2019). “Fiziksel Aktivite Programının Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyine Etkisi.” **Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi**, cilt 2, sayı 2, ss. 81-87.
- GABBARD, G. O. (1989). “Two Subtypes of Narcissistic Personality Disorder”. **Bulletin of the Menninger Clinic**, cilt 53, sayı 6, ss. 527-532.
- GEZER, E. (2017). “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Narsistik Eğilimleri.” **Journal of International Social Research**, cilt 10, sayı 53, ss. 567-574.
- GÜVEN, Ö., & TAZEGÜL, Ü. (2015). “Vücut Geliştirme Sporcuları ile Farklı Spor Dallarındaki Elit Sporcuların ve Spor Yapmayan Bireylerin Narsisizm Seviyelerinin Karşılaştırılması.” **The Journal of Academic Social Science Studies**, sayı 33, ss. 465-473.
- HARTMANN, H. (1950). “Comments on The Psychoanalytic Theory of The Ego”. **The Psychoanalytic Study of The Child**, 5(1), 74-96.

- JAKUBOWKI, P. & SPECTOR, M. (1973). "The Growth of Women Assertiveness Training". **The Counseling Psychologist**, p.24.
- JOHN, O. P., & ROBINS, R. W. (1994). "Accuracy and Bias in Self-Perception: Individual Differences in Self-Enhancement and The Role of Narcissism". **Journal of Personality and Social Psychology**, cilt 66, ss: 206–206.
- KAYA, Z., & KARACA, R. (2018), "Ergenlerin Atılganlık ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi". **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 15, sayı, ss. 1490-1516.
- KOHUT, H. (1968). "The Psychoanalytic Treatment of Narcissistic Personality Disorders: Outline of a Systematic Approach". **Psychoanalytic Study of the Child**, cilt 23, ss. 86–113.
- MILLER, J. D. & CAMPBELL, W. K. (2008). "Comparing Clinical and Social Personality Conceptualizations of Narcissism". **Journal of Personality**, cilt 76, ss: 449 – 476.
- MORF, C. C., & RHODEWALT, F. (2001). "Unraveling The Paradoxes Of Narcissism: A Dynamic Self-Regulatory Processing Model". **Psychological Inquiry**, cilt 12, sayı 4, ss. 177-196.
- NELSON, M. (2000). "Narcissus: Myth and Magic." **The Classical Journal**, cilt 95, sayı 4, ss. 363-389.
- OZAN, E., KARAPINAR, İ., AYDIN, N., FİDAN, T., & ORAL, M. (2008). "Narsisistik Kişilik Bozukluğu: Gelişim Süreçleri ve Yaşamı". **RCHP-Review Cases Hypotheses Psychiatry**, 2, ss. 25-37.
- PAULHUS, D. L. (1998). "Interpersonal And Intrapsychic Adaptiveness of Trait Self Enhancement: A Mixed Blessing?". **Journal of Personality and Social Psychology**, (cilt 74, sayı 5, ss. 1197.
- PINCUS, A. L., CAIN, N. M., & WRIGHT, A. G. (2014). "Narcissistic Grandiosity and Narcissistic Vulnerability in Psychotherapy". **Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment**, cilt 5, sayı 4, ss. 439-43.
- PINCUS, A. L., & LUKOWITSKY, M. R. (2010). "Pathological Narcissism and Narcissistic Personality Disorder". **Annual Review of Clinical Psychology**, cilt: 6, ss: 421-446.

- RATHVON, N., & HOLMSTROM, R. W. (1996). "An MMPI-2 Portrait of Narcissism". **Journal of Personality Assessment**, cilt 66, sayı 1, ss. 1-19.
- RASKIN, R., & TERRY, H. (1988). "A Principal-Components Analysis of The Narcissistic Personality Inventory and Further Evidence of Its Construct Validity" **Journal of Personality and Social Psychology**, cilt 54, sayı 5, ss. 890.
- RUSSELL, G. A. (1985). "Narcissism and the Narcissistic Personality Disorder: A Comparison of the Theories of Kernberg And Kohut." **British Journal of Medical Psychology**, cilt 58, sayı 2, ss. 137-148.
- SKODOL, A. E., BENDER, D. S., & MOREY, L. C. (2014). "Narcissistic Personality Disorder in DSM-5". **Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment**, cilt 5, sayı 4, ss. 422.
- SOHRABI, F., ATASHAK, S., & ALILOO, M. M. (2011). "Psychological Profile Of Athletes in Contact and Non-Contact Sports." **Middle-East Journal of Scientific Research**, cilt 9, sayı 5, ss. 638-644.
- SPANO, L. (2001). "The Relationship Between Exercise and Anxiety, Obsessive Compulsiveness, and Narcissism". **Personality and Individual Differences**, cilt 30, sayı 1, ss. 87-93.
- STINSON, F. S., DAWSON, D. A., GOLDSTEIN, R. B., CHOU, S. P., HUANG, B., SMITH, S. M., & GRANT, B. F. (2008). "Prevalence, Correlates, Disability, and Comorbidity of Dsm-IV Narcissistic Personality Disorder: Results From The Wave 2 National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions". **The Journal of Clinical Psychiatry**, cilt 69, sayı, 7, ss: 1033-1045.
- SÜNBLÜ, A., & YILMAZ, E. (2008). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik ve Atılgnlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". **2. Uluslararası Girişimcilik Kongresi**, ss. 494-498.
- TANCHOTSRINON, P., MANEESRI, K., & CAMPBELL, W. K. (2007). "Narcissism and Romantic Attraction: Evidence From a Collectivistic Culture". **Journal of Research in Personality**, cilt 41, sayı 3, ssi.723-730.

- TAZEGÜL, Ü. (2013). “Bayan Badmintoncuların Benlik Saygısı ve Narsisizm Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” **The Journal of Academic Social Science Studies**, cilt 6, sayı 8, ss. 983-996.
- TİRYAKİ, Ş., ERDİL, G., ACAR, M. & EMLEK, Y. (1991). “Sporcu ve Sporcu Olmayan Gençlerin Kişilik Özellikleri”. **Spor Hekimliği Dergisi**, cilt 26, sayı 1, ss. 19-23.
- VAZİRE, S., & FUNDER, D. C. (2006). “Impulsivity and The Self-Defeating Behavior of Narcissists”. **Personality And Social Psychology Review**, sayı 10, cilt 2, ss. 154-165.
- VOLTAN, N. (1980a). “Rathus Atılganlık Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, **Psikoloji Dergisi**, 10, ss 23-25.
- VOLTAN, N. (1980b). “Grupla Atılganlık Eğitiminin Bireyin Atılganlık Düzeyine Etkisi”, **H.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, 3, ss. 62-66.
- WALLACE, H. M., & BAUMEISTER, R. F. (2002). “The Performance of Narcissists Rises and Falls With Perceived Opportunity for Glory.” **Journal of Personality and Social Psychology**, cilt 82, sayı 5, ss. 819-834.
- WINK, P. (1991). “Two Faces of Narcissism”. **Journal of Personality and Social Psychology**, cilt 61, sayı 4, 590–597.
- WOODMAN, T., ROBERTS, R., HARDY, L., CALLOW, N., & ROGERS, C. H. (2011). “There is an “I” in Team: Narcissism and Social Loafing.” **Research Quarterly for Exercise and Sport**, cilt 82, sayı 2, ss. 285-2290.
- YANG, Z., SEDIKIDES, C., GU, R., LUO, Y. L., WANG, Y., & CAI, H. (2018). “Narcissism and Risky Decisions: A Neurophysiological Approach.” **Social Cognitive and Affective Neuroscience**, cilt 13, sayı 8, ss. 889-897.
- YAŞAR, O. M., & SUNAY, H. (2017). “Narcissism in Sport Organizations” **Journal of Human Sciences**, cilt 14, sayı 2, ss. 1736-1744.
- YAVARI, Y. (2014). “Narcissism and Its Relations With Beliefs About Body Appearance and Personal Characteristics Among Elite Body Builders.” **International Journal of Sport Studies**, cilt 4, sayı 4, ss. 394-399.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

ÇİL,A., “Atılgnlık nedir?”
<https://abdulrezzakcil.blogspot.com/2014/01/atilgnlik.html> (Erişim Tarihi:
24.08.2022)

YAPICI-AYDIN, S., “Çocuklarda Atılgnlık Eğitimi”
https://www.tavsiyee diyorum.com/makale_19894.htm , (Erişim Tarihi:
24.08.2022)

URL-1 “APA Dictionary of Psychology”. www.dictionaty.apa.org , (Erişim Tarihi:
24.08.2022)

URL-2 “Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Güncel Türkçe Sözlük”. <https://sozluk.gov.tr/> ,
(Erişim Tarihi: 24.08.2022)

TEZLER

ALAGÜL, Ö. (2004). “Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Atılgnlık ile Beden Algısı İlişkisi”, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversitesi.

BELİR, D. (2019). “Short Track Sporcularının Atılgnlık ve Sahte Benlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi.

EFEK, E. (2021). “Atletizm Sporunun Stres, Atılgnlık ve Sportmenlik Düzeyleriyle İlişkisi”, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce Üniversitesi.

ERCAN, Ç. (2010). “Ergenlerin Spor Yapma Alışkanlıklarının Kişilik ve Atılgnlık Özellikleri Açısından İncelenmesi”, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ege Üniversite.

GÖKTÜRK, G. Ö. (2009). “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerine Uygulanan Atılgnlık Eğitimi Programının Öğrencilerin Atılgnlık Düzeyine Etkisi”, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.

HOROZOğLU (2019), “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Atılgnlık ve Özyeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesi”, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

KIZILTAN, H. (2000). “Narsissistic Personalty Inventory (NPI) Ölçeğinin Türkçe Formu Dil Eşdeğerliliği, Güveninirlik ve Geçerlilik Çalışmaları”, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.

- MAKAR, E. (2016). “Spor Eğitimi Gören Öğrencilerin, Sosyal Beceri, Fiziksel Benlik Algısı ve Fiziksel Aktivite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın Üniversitesi.
- MENTEŞ, A., (2007). “Lise Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyine Sporun Etkisi”, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- ÖZDAĞ, Ş. (1999). “Psikodrama Gruplarının Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı, Atılganlık, Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerine Etkisi”, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.
- ŞENTÜRK, E. (2017) “İstanbul'da Özel Bir Lisede Öğrencilerin Atılganlık Düzeyi ile Öfke Düzeyi ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi.
- UŞAKLI, H. (2006). “Drama Temelli Grup Rehberliğinin İlköğretim V. Sınıf Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkileri, Atılganlık Düzeyi ve Benlik-Saygısına Etkisi”. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- YÜNCÜ, S. (2020). “Sporcularda Kişilik Özelliklerinin Karar Verme Stratejileri ve Atılganlık Düzeyi Üzerine Etkilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

EKLER

Ek.1 Kişisel Bilgiler

Ek.2 Narsistik Kişilik Envanteri

Ek.3 Rathus Atılganlık Envanteri

Ek. 4 Etik Kurul Kararı

Ek-1 Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı, aşağıda kişisel bilgilerinizle ilgili bazı sorular bulunmaktadır. Uygulanan bu kişisel bilgi formunun sonuçları, toplu olarak değerlendirilecek ve sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. Araştırma sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları boş bırakmadan dikkatlice okuyunuz ve sorulara gerçekçi yanıtlar veriniz. Vereceğiniz içten yanıtlar için şimdiden teşekkür ederiz.

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Doğum Tarihiniz (Gün/Ay/Yıl):

Öğrenim durumunuz nedir?

Lise mezunu Üniversite öğrencisi Üniversite mezunu

Spor Dahınız:

Lisanslı olarak kaç yıldır spor yapıyorsunuz?

0-5 yıl 6-10 yıl 11 yıl ve üzeri

Spor dahınızla ilgili mevcut başarı durumunuzu işaretleyiniz.

İl Birinciliği Türkiye Şampiyonluğu Milli Takım Hiçbiri

Ek-2 Narsistik Kişilik Envanteri

NARSİSTİK KİŞİLİK ENVANTERİ -16

Aşağıdaki cümle çiftlerini okuyun ve kendinizle ilgili duygu ve düşüncelerinizi nispeten doğru yansıtan ifadenin yanına çarpı (x) koyun. Herhangi ifadenin sizi tam olarak yansıtmadığını düşünebilirsiniz. Yine de size daha yakın olan hangisiyse onu işaretleyin.

Her cümle çiftlerinin tamamını doldurunuz.

☐ İlgi merkezi olmaktan hakikaten de hoşlanırım.
☐ İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.
☐ Çoğu insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.
☐ Özel biri olduğumu düşünüyorum.
☐ Herkes hikâyelerimi dinlemekten hoşlanır.
☐ Bazen güzel hikâyeler anlatırım.
☐ Hak ettiğim saygıyı genellikle görürüm.
☐ Layık olduğum saygıyı elde etme konusunda ısrarcıyım.
☐ Emirlere uymaktan rahatsızlık duymam.
☐ İnsanlar üzerinde otorite sahibi olmaktan hoşlanırım.
☐ Büyük bir insan olacağım.
☐ Başarılı olacağımı umuyorum.
☐ İnsanlar söylediklerime kimi zaman inanır.
☐ İnsanları istediğim her şeye inandırabilirim.
☐ İnsanlardan çok şey beklerim.
☐ Başkaları için bir şeyler yapmaktan hoşlanırım.
☐ İlgi merkezi olmaktan hoşlanırım.
☐ Kalabalığa karışmayı tercih ederim.
☐ Ben de herkes gibi biriyim.
☐ Sıra dışı bir insanım.
☐ Ben her zaman ne yaptığımı bilirim.
☐ Bazen yaptıklarımın emin olamıyorum.
☐ İnsanları manipüle ettiğimi fark ettiğimde rahatsız olurum.
☐ İnsanları manipüle etmek bana kolay gelir.
☐ Otorite olmanın benim için pek bir anlamı yoktur.
☐ İnsanlar daima otoritemi kabul ediyor görünürler.
☐ İyi biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes bana devamlı bunu söylüyor.
☐ İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.
☐ Gösterişçi olmamaya çalışırım.
☐ İmkân bulduğumda gösteriş yapmaya eğilimliyim.
☐ Diğer insanlara göre daha kabiliyetliyim.
☐ Başka insanlardan öğrenebileceğim çok şey var.

Ek-3 Rathus Atılganlık Envanteri

RATHUS ATILGANLIK ENVANTERİ

Açıklama: aşağıda size 30 maddelik bir envanter verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup, size uygunluk derecesine göre cevap kağıdındaki ilgili parantezin içini karalayarak cevaplandırınız.

Örnek : insanlarla kavga etmekten hoşlanırım.

Eğer bu madde size çok iyi uyuyor, sizi çok iyi anlatıyorsa çok iyi uyuyor; oldukça iyi anlatıyor, uyuyorsa oldukça uyuyor; biraz uyuyor, size biraz anlatıyorsa biraz uyuyor; cevabını işaretleyiniz. Eğer madde size pek uymuyor, pek anlatamıyorsa pek uymuyor; oldukça uymuyor, oldukça anlatmıyorsa fazla uymuyor; size hiç uymuyorsa, sizi hiç anlatamıyorsa hiç uymuyor cevabını işaretleyiniz.

1. Bence insanların çoğu benden daha atılgan ve saldırgandır.
2. Sıkılganlığım yüzünden karşıt cinse herhangi bir önerimde bulunamıyor ya da onların önerilerini kabul edemiyorum.
3. Bir lokantada isteğime göre hazırlanmamış bir yemek gelince garsona şikayette bulunurum.
4. Başkalarının beni kırdıklarını fark ettiğim halde onları incitmemeğe dikkat ederim.
5. İstemediğim bir malı almam için ısrar edilirse “hayır” demekte zorluk çekerim.
6. Benden bir şey yapmam istendiğinde nedenini öğrenmekte ısrar ederim.
7. İnsanı geliştirici ve sert tartışmalara katılmak istediğim zamanlar olur.
8. Senin durumundaki herkes gibi ben de yükselmek için çabalarım.
9. Doğrusunu isterseniz insanlar beni kullanır.
10. Yeni tanıştığım insanlarla ya da yabancılarla rahatlıkla konuşurum.
11. Karşıt cinsten çekici birine ne söyleyeceğimi çoğu kez bilmem.
12. Resmi telefon konuşmaları yapmaktan çekinirim.
13. Bir işe mektup yazarak başvurmayı yüz yüze görüşmeğe tercih ederim.
14. Satın aldığım şeyleri geri vermekten sıkılırım.

15. Beni rahatsız eden saygıdeğer bir yakınıma, rahatsızlığımı ifade etmek yerine duygularımı ondan saklamayı yeğlerim.
16. Aptalca görünürüm korkusuyla soru sormaktan kaçırım.
17. Bir tartışma sırasında kızdığım, hırslandığım belli olacak diye korkarım.
18. Tanınmış ve saygı duyulan bir kimsenin yanlış bir şey söylediğini duyduğumda, dinleyenlere kendi görüşümü de duyurmaya çalışırım.
19. Önem ve değerli bir iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.
20. Önem ve değerli iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.
21. Duygularımı ifade ederken açık ve samimiyimdir.
22. Biri benim hakkımda yanlış ve kötü şeyler söylese, hemen o kişiyle konuşurum.
23. Çoğunlukla hayır demekte güçlük çekerim.
24. Duygularımı anında açığa çıkarmaktansa biriktirmeyi yeğlerim.
25. Kötü bir hizmetten şikayetçi olurum.
26. Övüldüğümde bazen ne diyeceğimi bilemem.
27. Tiyatro, konferans gibi topluluklarda iki kişi yüksek sesle konuşursa, onlara susmalarını ya da konuşmalarına başka yerde devam etmelerini söylerim.
28. Kuyrukta öne geçen birine yaptığının yanlış olduğunu söylerim.
29. Fikrimi ifade etmekte zorluk çekerim.
30. Hiçbir şey söyleyemediğimiz zamanlar olur.

Ek-4 Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.01.2021-174

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-88083623-020-174
Konu : Etik Onayı Hk.

Sayın Çakıl Egenaz KABUL

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 22.12.2020 tarihli ve 2020/11 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BE843H810* Pin Kodu : 12661

<https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?>

Belge Takip Adresi :

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon : 444 1 428
Web : <http://www.aydin.edu.tr/>
Kep Adresi : iau.yaziisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ
Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı
Tel No : 31002

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Çakıl Egenaz KABUL KEYA

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	İstanbul Bilgi Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	2017
Lise	Erol Altaca Anadolu Lisesi	2013

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev Süresi
2021-Halen	İzmir’de Sağlık-Fizyospine	Halen
2019-2020	Tolga Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	9 Ay

YAYINLANMIŞ ESERLER

NAZİK-ÖZALP H., KABUL, Ç.E., YILDIZ E.R. & KOÇ, G. (2020). “Türkiye’de Hiperaktiviteye İlişkin Sosyal Temsiller.” **The Journal of Social Sciences**, sayı 47, ss. 492-503.